AKİS

5 OCAK 1963

FİYATI 1 LİRA

HAFTALIK CMUASI

C.H.P. de bir kadın idareci

ASABİ AĞRILARA KARŞI

OPON

FAYDALIDIR

OPON baş, diş, adale, sinir ağrılarını teskin eder
OPON grip ve nezle başlangıcında başarı ile kullanılır
OPON günde 6 tablete kadar alınabilir

Pan Am ile uçtuğunuz zaman dünyanın en tecrübeli Jet ellerindesiniz!

Pan American Jet Clipper'in kumanda aletlerini idare eden ellerin bir hususiyeti vardır — bu hususiyet tecrübedir.

Şunu bir an için düşününüz: Pan American jet pilotları, bütün diğer havayolu şirketlerinin toplamından daha fazla — bir milyon civarında — yolcuyu denizaşırı uçurmuşlardır. Her Pan American jet seferinde bu uçuş tecrübesinin üstünlüğünü bizzat müşahade edebilirsiniz.

Pan American — diğer havayolu şirketlerine nispeten — daha fazla jet servisi yapmaktadır. Dünyanın en tecrübeli havayollarını tercih etmeniz için bu da ayrı bir sebeptir.

6 kıtadaki 80 memlekete yapılan jet servisleri hakkında tamamlayıcı bilgi almak ve rezervasyon için lütfen Seyahat Acentenize veya Pan American Bürolarına müracaat ediniz:

İSTANBULDA : Hilton Oteli methali, Tel : 47 45 30 - 48 10 50
ANKARADA : Atatürk Bulvarı 83, Tel. 12 83 64 - 12 81 48 - 12 83 13
İZMİRDE : İzmir Palas Oteli, Tel.: 22 1 00

Trade Mark, Reg. U. S. Pat. Off.

PAN AM

DÜNYANIN EN TECRÜBELİ HAVAYOLLARI

(BASIN - 2548) — 742

AKİS

Sayı: 445 Cilt XXVII Yıl:9 HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

sahibi

Mübin Toker

Yazı İşleri Müdürü

Kurtul Altuğ

Bu sayıda Yazı Kurulu

İç Haberler Kısmı: Metin Toker, Atilla Bartınlıoğlu, Güneri Cıvaoğlu, Egemen Bostancı ve Kenan Taşçıoglu (İstanbul), Seyfi Özgenel (İzmir) - Dış Haberler Kısmı : Deniz Baykal - İktisadi Haberler Kısmı : Fasih İnal - Tıp : Dr. Akif Berki - Magazin Kısmı : Jale Candan, Türkân Türker Akbulut - Tüli Sezgin, Hüseyin Korkmazgil, Semra Conker - Kitap : İlhami Soysal - Tiyatro : Lütfi Ay, Naciye Fevzi - Spor : Vildan Aşır Savaşır.

Resim

Ali Parmakerli - Hakkı Tümgan

Fotoğraf

Sungar Taylaner - Kutay Kayalı

Klişe

Doğan Klişe Atelyesi

Yazı İşleri

Rüzgârlı Sokak No. 15/1
Tel: 11 29 92

İdare

Rüzgârlı Sokak No: 15/1
Tel: 10 61 96

Abone Şartları

5 aylık (12 nüsha) 10.00 lira
6 aylık (25 nüsha) 20.00 lira
1 senelik (52 nüsha) 40.00 lira

İlân Şartları

Santimi 20 lira
t renkli arka kapak: 1500 lira

AKİS Basın Ahlâk Yasasına uymayı taahhüt etmiştir.

Dizildiği yer

Rüzgârlı Matbaa

Basıldığı yer

Milli Eğitim Basımevi

Basıldığı tarih

8.1.1963

•

Fiyatı 1 Lira

Kendi Aramızda

Sevgili AKİS Okuyucuları

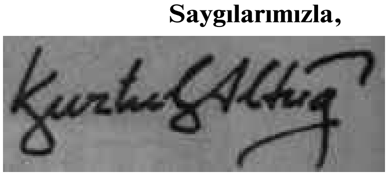
Yeni bir yıla, mecmua olarak şevkle, cesaretle ve azimle girmiş bulunuyoruz. Bu mecmua 1954 yılında, D. P. nin seçimleri rahat bir ekseriyetle kazanmasından iki hafta sonra yayınlanmaya başladı.Öyle sanıyorduk ki artık rejim güçlükleri geride kalmıştır, D. P. memleketi rahat ekseriyetinin verdiği rahatlıkla idare edecektir. AKİS bir aktüalite mecmuası olarak bu ortam içinde görev yapacak, Bıkmayan bir ciddiyetle hâdiselere, insanlara, meselelere ışığını tutacak, Batıdaki emsalleri gibi haftadan haftaya Yirminci Asrın vakti az sakinlerine komprime halinde çok şeyin haberini-verecektir, "İnce Demokrasiye paydos;'" narasıyla açılan ve kaba kuvveti toplun» hâkim kılmak gayretiyle beslenen, ilk altı yıl içinde "AKİS'in Hikâyesi", ana hatlarıyla "Rejimin Hikâyesi" olmuştur. Yarının tarihçileri 1954 - 60 arasının AKİS koleksiyonunda çok şeyi aydınlatan, anlatan, belli eden malzemeyi bulacaklardır.:

1960 da bir başka devir açıldı. İhtilâl İdaresi sırasında AKİS, üzerine bir ciddî görevin düştüğünü aklından hiç çıkarmaksızın çalıştı. Bütün gayretimiz Seçimsiz Demokrasi taraftarlarına, bunun Türkiye için çıkar yol olmadığını tekrarlamak, tekrarlamak, tekrarlamak oldu. Memleketin sağlam kuvvetler) aynı inançta birleşti. Seçimsiz Demokrasi taraftarları başarı kazanamadılar. Nadir Nadiler, Falih Rıfkılar, Yönün yöneticileri bizimle aynı safta, Seçimsiz Demokrasiyle, o tezin şampiyonlarına, 14'lere ve Peyami Safa ile arkadaşlarının, Gökhan Evliyaoğluların, filânların, falanların 14lerden bir kısmıyla birlikte Havadiste kurdukları kumpanyaya karşı savaştılar.

Seçimlerden bu yana birbuçuk yıl geçti. Seçimlerden bu yana birbuçuk yıl, bu mecmuanın kuruluşundan bu yana sekizbuçuk yıl.. Mücadelesiz günler gelmedi. Bir defa daha AKİS, bir çetin mücadelenin içindedir. Üçüncü "Seçimsiz Demokrasi Şampiyonları Ekibi'ne bunun Türkiye için çıkar yol olmadığını tekrarlıyor, tekrarlıyor, tekrarlıyor. Hem bu ekibin içinde, aman yarabbi, kimler ve kimler yok! Şimdi kimler ve kimler gece yattıklarında AKİSİ rüyalarında görüp ertesi sabah dükkânlarını ona hücumla açmıyorlar! Ama onları da yeneceğiz. Türkiye için kurtuluş yolunun Seçimli Demokrasiden ve onun, güçlüğü de bulunsa, icaplarından başka şey olmadığı gerçeği mutlaka kabul edilecek, "O rejim" değil, "Bu rejim" payidar kalacak, milletimize refah ve saadet ve iyilik getirecektir.

Şimdi. "Çalışan demir ışıldar" diyor, bayrağımızı yüksünmeden taşımaya devam ediyoruz.

Saygılarımızla,

İçindekiler

Yurttan Akisler

Askerler — Genel Kurmay Başkanı Orgeneral Cevdet Sunay, bu hafta Cuma «ünü Ankarada, Gülhane Hattahanesinde ameliyat oluyor. Genel Kurmay Başkanı NATO toplantısı için gittiği Pariste bir safra kesesi rahatsızlığı geçirdi. Orada bir hayli ıstırap çekti, buna rağmen çalışmasına devam etti. Başkente döndüğünde, doktorlar ameliyat lüzumu gösterdiler. Sunaya, gidip Avrupada ameliyat olması tavsiye edildi. Bayan Sunay da hayli endişeliydi. Genel Kurmay Başkanı, Gülhaneyi tercih etti. Ameliyatı Operatör Tuğgeneral Necmi Ayanoğlu yapıyor.

Ankara — Ankaranın hususiyetlerinden biri olan -galiba dünyada son başkent Ankaradır- "saatsiz taksi" ler bugünlerde tarihe karışıyor. Bütün taksiler her yerde olduğu gibi Ankaradâ da bundan böyle saat takacaklardır ve şoförler saat ne yazmışsa müşteriden onu alacaklardır. Saatsiz taksilerle birlikte, hususi taksiler de bir tahdide tabi tutulmaktadır. Bir ara hususi taksilerin tamamen kaldırılması bahis konusu olmuş, sonradan bunun mahzurları görülerek karar düzeltilmiştir. Hususi taksiler, Ankaradâ gene isteyen tarafından kiralanacaktır. Yapılamayacak olan, bunların lan müşteri toplaması, bir sokaktan ötekine, saatli taksi gibi yolcu nakletmeğidir.

•Ankara Valiliğini böyle bir karara, Trafik Kanununun dışında garip bir durum da zorlamıştır. Yapılan kontrollerde görülmüştür ki hususi araba sahibi bir takım kimseler -doktor, mühendis, hatta milletvekili boş saatlerinde, kaçak olarak taksicilik yapmaktadır. Bu, ayrıca bir takım sarkıntılık hadiselerine de yol açtığından Şoförler Derneği vaziyete müdahale edilmesini ve taksici olmayanların taksicilikten men edilmelerini istemiştir.

Meclis — Meclis Başkanı Fuad Sirmenin evlendikten sonra esiyle birlikte hemen çıktığı ve bir balayı seyahati olduğunda şüphe bulunmayan İstanbul yolculuğunda resmi arabasını kullanması hayli gürültü uyandırdı. Gürültünün bir sebebi de, kendisine tahsis edilen resmi evi istemeyecek kadar bu işlerde titiz olan Sirmenin nasıl olup da böyle bir hareketi yapmış olduğunun kolay kolay anlaşılamaması. Bilindiği gibi Meclis Başkam bir daire kiralamış, sonradan dairenin sahibesiyle evlenmiştir.

Resmi arabalı halayının yakında bir sözlü soru halinde Meclis kürsüsüne gelmesi muhtemeldir. Ancak hareket bir suç değil, takt hatasıdır. Zira kanun, kırmızı plakalı arabaların makam sahipleri tarafından her iste kullanılabileceğini amirdir ve hizmet arabalarından farklı statüye maliktir.

İzmir — Aralık ayı İzmirliler için pek de uğurlu bir ay olmadı. İzmir Belediyesi adeta 1963 yılına gi-

Hususi taksiler
Kazaya uğramasalar

rileceğine yakın, şehirliydi, zam selinde boğmak istercesine alabildiğine zam yaptı. Ayın başında kasaplara mağlûp olan Belediye etin kilosuna 100 kuruş zam yapılmasını kabul etti. Ancak İzmirdeki en üst işçi teşekkülü olan TÜRKİŞ 3. Bölge Temsilciliği kazan kaldırdı ve halkı ete karsı boykota davet etti. Bundan sonra İzmirde zam zincirinin diğer halkaları da tamamlandı. Elektrik, su ve havagazı fiyatları arttırıldı. Belediyenin yeni yılın başından itibaren çift terimli bir tarife uygulamağa karar vermesi hayli karışıklıklara sebep oldu. Su ücretlerine yapılan zam % 100 nispetindedir. Böylece 40 kuruştan 80 kuruşa çıkarılan su fiyatlarıyla % 50 nispetinde arttırılan havagazı fiyatlarından elde edilecek gelirlerle İzmirdeki elektrik, su, havagazı ve otobüs işletmesinin -ESHOT- 1963 yılı bütçesi 67 milyon lira olarak hesaplanmıştır.

Doğumun kontrolü — Sağlık Ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından hazırlanmış olan "Nüfus Planlanman" ile ilgili kanun tasarısı Sağlık Şûrasındaki müzakerelerden sonra kabul edildi. 5 Yıllık Plânın içinde yer alan tasarıya göre kadın veya erkek ilhaka mâni tedbirlere zorlanamıyacak, tıbbi zaruretler dışında kürtaj yapılamıyacaktır. Öte yandan ilhaka mâni ilâçlar Bakanlığın izni olmadan ithal veya imal edilemiyecektir. Doğuma mâni olacak ilâçlar çok pahalıya mal olacağından. Bakanlık çevrelerince "Plâstik Helezon" adı verilen bir madde üzerinde durulmaktadır. Plâstik helezon rahim kanalına konulmakta ve doğuma sebep olacak spermlerin rahime gitmesine mâni olmaktadır. Son derece ucuza temin edilebilmesi mümkün olan helezonlardan önümüzdeki günlerde bol miktarda ithal ve imal edilecektir.

Dünyadan Akisler

Kıbrıs — Belediyeler konusunda Türk ve rum cemaatleri arasında beliren İhtilaf yılbaşından itibaren en kritik noktasına girdi. Zürih ve Londra anlaşmalarıyla kanun haline getirilen ve her iki cemaatin ayrı belediyelere sahip olmasına imkân veren hukuki metnin muteberiyeti 31 Aralık 1962 den itibaren sona ermektedir. Cumhurbaşkanı Makarios ve ramlar ayrı belediyelere müsaade etmeyeceklerini söylerken türkler eski sisteme devam etmekte kararlı olduklarını ifade ediyorlar. Meseleyi kendi aralarında halledemedikleri takdirde ilgili diğer devletlerin, Türkiye ve Yunanistanın da işe karışacağı muhakkaktır.

Fransa - Birleşik Amerika NATO üyelerinin nükleer silâhlara müştereken sahip olmasını sağlamaya çalışırken Fransanın 'müstakil bir atomik kuvvet peşinde koşmaya kararlı olduğu anlaşılıyor Silâhlı Kuvvetlere gönderdiği yeniyıl mesajında Başkan De Gaulle, 1963 de Fransanın kendi atom silâhlarını imale muktedir olacağını ifade etti. De Gaulle Başkan Kenndy'-nin Fransaya Polaris füzeleri verme teklifine hâlâ bir cevap vermiş değildir.

Yunanistan — Geçen hafta sonunda Posta teşkilatında çalışan bütün işçiler 24 saatlik bir grev yaptılar. İşçiler daha fazla ücret almak için bu yola başvurduklarını açıkladılar. Bu grev yüzünden memleketteki bütün telefon ve telgraf hizmetleri durdu. Neyse ki ordu istihbarat teşkilâtı sayesinde acil hallerde haberleşme sağlanabildi.

Fuarlar — 1963 30lı herşeyden çok bir fuar ve sergi yılı olacaktır. 1963 yılının Şubat ve Eylül ayları arasında dünyanın muhtelif memleketlerinde 16 sergi ve fuar açılacaktır. Bu fuarlardan bazılarının açılış tarih ve yerleri şöyledir:

•— Nis Enternasyonal Turizm Fuarı (28 Şubat - 11 Mart)

— Lion Enternasyonal Fuarı (31 Mart ~ 8 Nisan)

— Marsilya Enternasyonal Fuarı (19 Eylül - 30 Eylül)

— Paris Enternasyonal Fuarı (23 Mayıs i S Haziran)

Açılacak olan enternasyonal sergi salonları şunlardır:

— Paris Enternasyonal Mobilya Salonu (23 Ocak - 28 Ocak)

— Paris Enternasyonal Elektrik Sergisi (6 Şubat • 12 Şubat)

— Fransa Enternasyonal Plâstik .Oyuncak Sergisi

— Paris Enternasyonal Mensucat Sergisi (26 Mayıs • 30 Mayıs)

AKİS
HAFTALIK AKTUALİTE MECMUASI
Sayı: 445 Cilt: XXVII Yıl: 9 5 Ocak 1963

YURTTA OLUP BİTENLER

Başbakan İnönü ve iktisadi Kurmay Heyeti
El işte, göz oynaşta!

Millet

Akıl yolu

Uzun bir süredir bu hafta, Başkentte en çok konuşulan konu nnihayet- yeniden İktisat oldu. Başta Başbakan, memleketin idarecileri memleketin 1 numaralı meselesinin üzerine eğildiler ve ondan uzak kalmakla ne kadar zarara girilmiş olduğunu farkettiler. Şimdi, bir yandan bu zararların neticeleri süratle telâfi edilmek istenilirken diğer taraftan onlardan gerekli derslerin alınmasına çalışılmaktadır. Alınan 1 numaralı ders su olmuştur: Hükümet isi de, bizim toplumumuzun her işi gibidir. Yani, işin sahibi, hangi sebeple olursa olsun onunla gece gündüz meşgul olmaya bir an ara verince her şey yerinde saymakta, hiç kimse, işin sahibinin niçin buna mecbur kaldığını düşünmemekte, kendi sorumluluğunu bilmemektedir. Toplumun büyük derdi olan 'iş ahlâklının teessüs etmemiş bulunması, hükümet işinde de neticesini vermiş, çok ipe bol un serilmiştir. Fransızların "Hükümetler gelip gider, İdare kalır" lâfının bizim için kabili tatbik tarafı bulunmadığı, Başkentteki yeni çalışmalarda ortaya çıkmıştır. Daha fenası, görülmüştür ki bir İdare mevcut da değildir ve Türkiyede her şey heyamola ile gitmektedir. Hükümet Başkanı Hükümete. Hükümet İdareye mubassırlık etmeyince kırtasiyeciliğin hâkim unsur olduğu bir bocalama, bir derlenip toparlanamama memleket hayatında ilerlemeyi durdurmaktadır. Sonbahardan bu yana politikanın iktisadın önüne geçmesi, bilhassa Başbakanın ve ona bakıp herkesin siyaset kulislerinde satranç maçlarına girişmesi Meclisin kapalı bulunduğu ve politikanın ikinci plâna atılıp gönül ferahlığı ile ciddi işlere el konduğu yaz aylarının sağladığı iyiliği kemirmiş, kemirmiş ve yapılmakta olduğu sanılan pek çok isin yapılmadığı şimdi ortaya çıkmıştır.

Bu hafta görülmüştür ki rejime karşı tesirli mücadelelerini, rejim düşmanları, Hükümeti çalışmaktan alakoymak suretiyle yapmışlardır. Taktiğin bu olduğunu sezmemeye saten imkân yoktu. Fakat, bu kötü niyetlilerin yanında iyi niyetlilerin de o havaya katılıp müşkilâtı büsbütün arttırmaları 1962 yılının verimim azaltmış, 1963 yılının hazırlıklarını ise çok aksatmıştır. Düşünmek lâzımdır ki, Meclis bir tek ciddî kanunu çıkaramamış, memleket için hayati önemdeki konular ya komisyonlarda kalmış, ya sadece dedikodusu ile avunulmuş, "oldu - oluyor" lâflarının piyasaya sürülmesi adeta yeter bulunmuştur. Başbakanın bundan bir yıl önce, İstanbula gittiğinde tesbit edip "derhal" çıkarılmasını Kabinede kararlaştırarak ilân ettiği kanunlar, tedbirler bugün adeta bir yıl önceki durumdadırlar. En kabadayısı, -İcra ve İflâs Kanunu gibi...- büyük başarıyla bir Komisyonun tozlu raflarına nakli mekân eylemiştir.

Hükümet ve Meclis Ocak ayını bir "tamir ayı" yapabilirse, yazın ümitli günleri avdet edecektir.

Ankarada, şimdi buna çalışılıyor.

Ne İstediğimizi Bilebilsek.

Metin TOKER

"Bu mecmua, Basın Suçu diye bir suçun bulunmadığını ve gazetecilerin ne yaparlarsa yapsınlar adalet tarafından hiç cezalandırılmamasını bir tek gün savunmamıştır. Bu mecmua her zaman, adalet mekanizması üzerinde kudret sahiplerinin bir Damokles kılıcı asılı tutmalarına, ispat edilen hususların yazılmasının eczaya lâyık sayılmasına, devir Başbakanlarının hâkimlerden önce hükümleri açıklamasına, emir kulu menfur savcılara, nihayet, görevini yerine getiren gazetecilerin Ve fikir adamlarının peşinen tevkifine karşı açık vaziyet almıştır.- Bunun yanında hep, cürüm ile ceza arasında makul bir ölçünün bulunması, en ufak kusur için en ağır cezanın kinle ve hınçla verilmemesi için mücadele etmiştir.

Bu prensiplerimiz bugün de prens iplerimizdir.

Şu anda, Cumhuriyet Gazetesinin sorumlu yazı işleri müdürü, Kayhan Sağlamer, bir basın suçundan dolayı Cezaevinde bulunuyor. Bu mecmuanın bütün mensupları, başta ben, bir değil Uç sebepten dolayı üzgünüz. Kayhan Sağlamer meslekdaşımızdır. Kayhan Sağlamer, usun yıllar' AKİS'in en başarılı mensuplarından biri olarak bizi İstanbulda temsil etmiştir. Kayhan Sağlamerin gazetesi, Cumhuriyet, şahsi sebeplerden dolayı benim, meslekî sebeplerden dolayı bütün AKİS ailesinin değer verdiğimiz, sevdiğimiz ve saydığımız, toplumun ciddî dayanak noktalarından biri olması gerektiğine inandığımız yayın organıdır.

Yan sütunlarda, üzücü hâdisenin sebebini teşkil eden yazının Meclis zabıtlarına geçmiş parçalarını bulacaksınız. Suçu ne olursa olsun bir gazetecinin peşin tevkifine karşı olduğumuzu ve böyle bir davranışın âmme vicdanını da tedirgin ettiği yolundaki kati inancımızı aynı hararetle muhafaza ettiğimizi herkes bilmelidir. Yazıdaki suç derecesini tayin de, bizim değil adalet mercilerinin işidir. Ama şimdi, bahis konusu yazı gözlerin önüne serildiğinde insaf ile şu sualin cevabı verilmelidir: Söylenen fikirler, Cumhuriyet Gazetesinin uğrunda savaştığını söylediği fikirler midir? Bu "Sosyalizm" midir. Cumhuriyet Gazetesinin türk toplumu için "Kurtuluş Yolu" diye gösterdiği? Son zamanlardaki inanılmaz tutumunu "Biz atatürkçüyüz, devrimlere bağlıyız. Bunlara aykırı fikirlerin söylen» mesi, vaziyetler alınması bir demokrasi oyunu oynandığından mübah görülüyor. Bizim fauna tahammülümüz yoktur. İsmet Paşa tavizci, C. H. P. tavizci, Meclis tavizci, İktidar tavizci, herkes tavizci.. Bir. biz tavizci değiliz!" diye izah yolundaki Cumhuriyete ve ona bu istikameti veren saygıdeğer Başyazarına göre Atatürkçülük ve devrimcilik o çeşit bir toplum mu yaratma gayretidir?

Yazıda savunulan toplum ile Atatürkün özlediği toplum, siyahın beyaza farkı kadar farklıdır. Eğer Cumhuriyet Gazetesi atatürkçülükten ve devrimcilikten bunu anlıyorsa Atatürkçülüğü de, devrimciliği de hiç anlamamıştır ve o zaman "o çeşit atatürkçülük''ü, *"o* çeşit devrimcilik"! İsmet Paşa da, C. H. P. de, Meclis de, İktidar da, herkes de yüreğinin bütün kuvvetiyle reddettiği için sütunlarında, bilhassa başyazı sütununda bunlara hücumu çok makuldür, çok haklıdır. Ama o hücumlar Türkiyede o toplumun kurulmasını sağlamayacaktır. Buna ne Cumhuriyet Gazetesinin, ne sayın hocamın, Nadir Nadinin gücü yetecektir. Memleketin bütün sağlam kuvvetleri, o çeşit her gayretin, ebediyen karşısında olacaktır. Zaten ben Cumhuriyet Gazetesinin de, sayın hocamın da yollarını böyle bir görüşün neticesi olarak tutmadıklarından bir an şüphe etmiş değilim.

Hata, ayda yaşayan bir takım ilericilerin, memleketin şartlarını ve gerçeklerini salonlarda görüp salonlarda ya da sütunlarda, çok zaman bir kaç nükte veya meziyeti esaslılığından ziyade parlaklığında olan çizgi içinde tartışma kaprislerinin eseridir. "Adam komünist! Türkiye için kurtuluş yolunu komünizmde görüyor. Bırak, bu fikrini söylesin be birader.. Yani, o komünist olalım deyince komünist mi oluruz? Halbuki sen komünist propagandasını yasak ettin mi, mevcudiyetini kimsenin inkâr etmediği istismarcı, vurguncu ve soyguncu kendi menfaatine uygun olarak tanzim ettiği düzenin, daha doğrucu düzensizliğin düzeltilmesi için çırpman herkese komünistlik damgasını vuruyor ve çubuğunu tüttürüyor. Üstelik, komünist maskesini atıp açıktan komünizm propagandası yaptı mı, onun tesiri bin misli azalır. Türkiyede moskof komünizminin başarı şansı nedir ki? Hem açık rejim diyorsun, hem tehlikeli gördüğün fikri söyletmiyorsun!"

Bu muhakeme tarzı, çok aydını şaşırtıyor. Zira. ilk bakışta doğru. Ama, bir esaslı nokta var. Komünisti bırakacaksın. Peki. Mürteciyi de bırakacaksın.Öyle ya.. Bir adamın "Din toplumun düşmanıdır. Dini kaldıracağız" demesi mübah addedilirse, "Türkiyeyi din kurta*rır*. Müslüman Türkiye Cumhuriyetini kurmak üzere bi Müslüman Demokrat Parti teşkil edeceğiz ve halktan oy İsteyeceğiz'' diyeni hangi hakla bu hakkından mahrum bırakacaksın ? "Ee o atatürkçülüğe ve devrimciliğe aykırı!" Öteki de aykırı.

Sovyetler sistemiyle idare edilelim diyeni bırakacaksın, Padişahçıyı da bırakacaksın. "Ee, o atatürkçülüğe ve devrimciliğe aykırı!'' Öteki de aykırı.

Bütün insanlar kardeştir, entemasyonalist olalım diyeni bırakacaksın. Tek iyi ırk türk ırkıdır, ondan gayrısına ölüm diyen ırkç'yı da bırakacaksın. "Ee, o atatürkçülüğe ve devrimciliğe aykır!" Öteki de aykırı.

Haykırıyoruz: "Atatürkçülüğü ve devrimciliği korumuyorsun, sen tavizcisin!" Sonra kendimiz, atatürkçülüğün ve devrimciliğin ta kökünden torpillenmesi gayretine kapımızı açıyoruz ve "Ooo, biz ilericiyiz. Fikir hürriyeti var.. Bırakalım yapsınlar bırakalım geçsinler" diyoruz.

Eğer tutumumuz, biraz facia ilkel bir "kan dâvası" nın sonucu değilse, ah ne istediğimizi bir bilebilsek. Bir bilebilsek»

Af

Körlerin fili

Geçen hafta içinde, Adanadaki Yassıada mahkûmlarının affıyla ilgili kanun teklifini Koalisyona dahil partiler adına getirecek olan altı kişilik Karma Komisyon toplanamadı. Zira af konusu son üç hafta içinde öylesine karmakarışık, öylesine içinden çıkılmaz, türlü fikrin ileri sürüldüğü bir konu oldu ki siyasi partiler meseleyi bir kere de Gruplarında incelemek. Gruplarının h a v a s ı n ı almak ve ona göre hareket etmek zorunda kaldılar.

İşin aslı, Adanadaki Yassıada mahkûmlarının affedilmesidir. Ancak Koalisyonun Karma Komisyonundaki iki C. H. P. li üye, bu afta bazı istisnalar tanınmasında ısrar etmektedirler. C. H. P. ekibinin "Hüdai Oral ve Zeki Kumrulu- ileri sürdükleri şey, dillere düşmüş suiistimallerinden dolayı mahkûm olanlarla o devirde en az sorumlu mevkide bulunanlar kadar suça iştirak etmiş mahkûmların aftan faydalanamamağıdır. Zeki Şahinler, Bumin Yamanoğlular bunların arasındadır. C. H. P. li ekip bu kişileri affa hiç kimsenin hakkı bulunmadığı ve böyle bir davranışın şiddetli tepki yaratacağını belirtmektedir. Koalisyonun diğer iki kanadının bu konuda fazla endişesi yoktur. Hattâ ısrar bile etmektedirler.

Evvela böyle cereyan eden müzakereler haftanın başında şeklini birden değiştirdi. Yeni bir formül bulundu. Bu formülle af konusunda büyük çapta gürültü çıkaran âdi mahkûm ailelerinin meydana getirdiği bir vatandaş, daha doğrusu seçmen kitlesi de memnun olacaktı. Formül, affın âdi mahkûmlara da teşmili ve cezalardan bir miktarın tenziliydi.

Komisyon, çalışmalarını bu yönde geliştirdi. Adalet Bakanlığında mahkûmlarla ilgili dosyaların incelenmesine ve bir ön projenin hazırlanmasına başlandı. Teknik elemanlar, mevcut suçluların tasnifi bakımından indirimin 4 yıl olarak yapılmasında fayda mülâhaza ettiler. Böylece pek çok kusurlar ortadan kalkıyor, ayrıca meşruten tahliye edilecek mahkûmların faydası çok oluyordu. Hukuk nizamı bakımından tahliyeye en fazla hak kazanan bu tip mahkûmlar olduğundan, fikir cazip geldi.

Ancak, affın âdi mahkûmlara teşmili taraftar topladığı kadar, karşı duracak insanlar da buldu. Adalet Bakaranın bu konudaki düşüncesi fazla iyimser olmadı. Hükümet içindeki genel fikir de Adalet Bakanınkiyle eş oldu. C. H. P. içindeki büyücek bir grup fikre karşı kaldı. Y. T. P. ile C. K. M. P. de ise mukavemet fazla olmadı, hatta hiç çıkmadı.

Af konusunda yazılan, bilhassa bilinen gazetelerde çıkan haberlerin çoğunluğu büyük yanlışlarla doludur. Evvelâ, âdi mahkûmların affı kabul edilse bile -her şeye rağmen ihtimali çoktur- bunun bir Genel Af şeklinde kanunlaşacağı, yani affa mazhar olanların suçun bütün vecibeleriyle affedileceği sanılmamalıdır. Af, sadece mahkûmiyetin zamanından bir indirim, yapmaktan ibaret olacaktır. Yani Kısmi Affın esası muhafaza olunacaktır. Bilinen başka bir husus, suiistimal suçu hükümlülerinin affın şümulüne girmelerinin Hükümet Başkanınca ve C. H. P. ce asla kabul edilmeyeceğidir. Bumin Yamanoğlu tipi hükümlüler için şans daha fazladır.

Koalisyon partileri gruplarının bu konuda yapacakları tartışmalar, af komisyonunun çalışmalarına ışık tutacaktır. Her halde, Ocak ayı bitmeden netice alınacaktır.

Hüdai Oral
Yağma yok!

Koalisyon

Bir Ocak Başkanı

Bu yakınlarda bir gün, tepyekûn Ulaştırma Bakanlığının, bele hele devlet Demiryolları Genel Müdürlüğünün üzerlerindeki levha kalkar da yerine "Vatan Cephesi Rifat Öçten Ocağı" levhası törenle aşılırsa bu, "koalisyonla hükümet etme sistemi"nin talihsiz bir icabı olacaktır. Temeli sadece yakışıksız tasarruf olan ve herkesten önce, mensup olduğu parti tarafından görevinden alınma mecburiyetini ortaya çıkaran şikâyetler o kadar politik bir havaya bürünmüştür ki, Ulaştırma Bakanı için bir nevi dokunulmazlık haline gelmiştir. Böyle durumlarda âdet, "İstenmeyen Bakan"ın en basit anlayışı göstererek kendiliğinden istifasını vermesi ve yük halinden çıkmasıdır. Ama bizde, bir defa oturulan koltuktan kalkmak âdeti diye bir âdet siyasi hayatın basit ve tabiî icapları arasına girmiş değildir. Bizde koltuktan kalkmak, ancak kolundan tutulup uğurlanmakla olmaktadır ki Y. T. P. deki bazı kompleksler, Lideri böyle bir hareket serbestisinden mahrum bırakmaktadır.

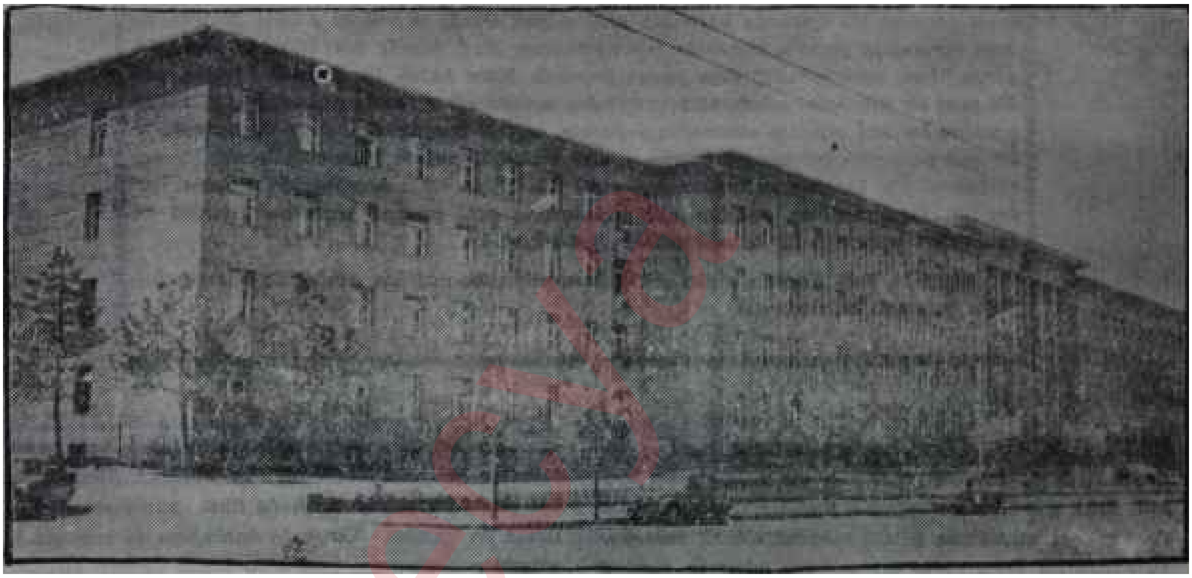
Öçten, Bakanlık koltuğunu henüz ısıtmadan "Bu Bakanlık kışla kokuyor" diyerek kollan sıvadı ve geniş bir temizlik hareketine girişti. Devlet Demiryolları Genel Müdürü Seyfi Çotur, Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürü, Rifat Öçtenin ilk kurbanları oldu. Önce köprü başlarından başlayan emeklilik işlemleri ve tâyinler kademe kademe inerek fabrika müdürlerine, kısım şeflerine ve hatta işçilere kadar uzandı. Ancak Öçtenin bu hareketleri her zaman tevekkülle karşılanmadı. Hakkım arıyanlar, Danıştaya müracaat ederek tehir-i icra kararları alanlar oldu. Fakat Öçten duralamadı, keyfî tasarruflarına devam etti. D. P. nin bu eski milletvekili ve Sivas İl Başkanı -İhtilâlde tevkif edilmiş ve bunu asla unutmamıştır* kısa zamanda Bakanlığı ve bilhassa Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğünü bir Vatan Cephesi Ocağı haline getirdi. Nitekim Vatan Cephesi İstasyon Ocağına 742 numarayla kayıtlı Habip Germiyangil, 657 numaralı Hakkı Ugan, 704 numaralı Neyian Ünsaç, 606 numaralı Muhittin Ersu bugün Devlet Demiryollarının kilit noktalarını işgal etmektedir. Bakanlık koridorlarında Öçten tarafından estirilen terör havası Genel Müdürlüklere ve ora-

dan da bütün teşkilâta süratle yayıldı. Öyla ki hiç kimse işinden ve istikbalinden emin, huzur içinde çalışamaz hale geldi.

Hizmetçinin kocası bile...

Yapılan tâyinlerde bilhassa Vatan Cephesi mensubu olmak veya 27 Mayıs Devriminden sonraki tasarruflardan müteessir edilmiş bulunmak Bakanca birinci plânda gözetildiğinden kısa bir süre sonra Ulaştırma Bakanlığı eski D. P. lilerin kampı haline geldi. Sedat Önder Malatya* dan Ankaraya Selim İkizler Malatyadan Ankaraya, Recep Aktan Sivastan Ankaraya, Haşim Çağatay Sivastan Ankaraya, Ömer Öz Sivastan olaylarında talebeler aleyhine harekette bulundukları için işlerinden uzaklaştırılanlar, Vatan Cephesine kayıtlı olanlar, D. P. militanları, hattâ eski D. P. milletvekilleri bile var* dır. Fakat bu partizanca tasarrufların en güzel örneğini Öçten, Refik Komitanın hizmetçisinin kocası Osman Tanayı 27 Mayıstan sonra nakledildiği Malatyadan alarak İstanbula tâyin etmekle göstermiştir.

Böylece Öçtenin D. P. kampı ile ilgili tâyinleri 1962 yılının sonuna kadar hızını hiç kaybetmeden devam etti. Öçtenin ton fermam Devlet Demiryolları Genel Müdür Muavini İ. Muallâ Sezelle ilgilidir. Sezel Aralık yürürlüktedir. Kavalanın bu 8 mukavele karşılığı Bakanlıktan 6 milyon lira civarında bir alacağı vardır. Diğer üç mukavele ise, Devrimi müteakip çıkarılan 72 sayılı kanun* la feshedilmiştir. Bu üç mukaveleye göre Mehmet Kavala 85 vagon katan -87 milyon lira-, 40 tanklı vagon -13 milyon lira*, 190 yolcu vagonu -221 milyon lira- getirmeyi taahhüt etmiştir. Ancak 271 milyon lira: tutarındaki bu mukaveleler karşı* lığında aldığı 7 milyon civarındaki avansı Kavala bir türlü iade etmek istememektedir. Ulaştırma Bakanlığındaki fırtına bu 8 milyonluk alacak ve iade edilmemiş 7 milyon li-

Hadiselere sahne olan Ulaştırma Bakanlığı
V. C.

İstanbula, Hasan Telli Sivastan Elâzığa kendi arzusuyla, Kemal Kuter Adanadan Ankaraya, Cemal Gürol Adanadan Ankaraya, Osman Hööğlu Adanadan Ankaraya, Fuat Öcal Adanadan Ankaraya, Osman Tanay Malatyadan İstanbula, Ali Sindal Malatyadan Eskişehire kendi arzusuyla Ömer Kekevi eski görevine, Kemal Şahinkaya Adanadan İzmire kendi arzusuyla, Süleyman Potoğlu Sivastan Ankaraya, Abdürrahim Erkök Sivas'tan tamire, Edip Aybars yeniden işe, Nimet Eriş yeniden işe, Abidin Kant Malatyadan İstanbula tâyin edildiler. Bunlar sayısız tâyinlerden özellikle göze batanlardır. Tâyin edilenler arasında 28 * 29 Nisan ayının onsekizinci günü bu pek sert Bakanın hışmına uğrayarak emekliye sevkedildi. Onu, "yumuşak başlı olmayan bir memur"un, Hukuk Müşaviri Şinasi Erdalın oradan alınıp Umum Müdürlük Basmüşavirliğinde Teknik Müşavirliğe tâyini takip etti. Ancak bu son tasarrufta, bazı milyonların bahis konusu olduğu işlerin Bakanın hışmını tahrik etmiş bulunması meseleye ayrı bir renk ve önem vermektedir. Milyonlar, ziyadesiyle meşhur "iş adamı" Mehmet Kavalanın ismini ortaya çıkardı.

Astronomik rakamlar

Mehmet Kavala 27 Mayıs Devrimine kadar D. D. Y. ile 11 mukavele yapmıştır ve bunlardan 8 tanesi ralık avans meselesi etrafında kopmuştur.

Rifat Öçten, Mehmet Kavalanın 6 milyon liralık alacağının mutlaka ödenmesini istedi. Ancak 72 sayılı kanuna bağlı talimatnameye göre kanunun neşri tarihinden evvel yapılan masraf ve ihzaratla teslimatın ve teslime amade malların bedellerinin ödenmesi ve buna mukabil peşin avansın iadesi icabetmekteydi. Halbuki Mehmet Kavala bu mukaveleler dahilinde bir teslimat yapmadığı gibi, bir masraf ve ihzaratı da tevsik etmemişti. Kavala, daha evvelce Sıtkı Ulay, Orhan Mersinli ve Cahit Akyara başvurmuş, ancak her defasında toplanan heyetler meselenin

«Türkiye için tek kurtuluş yolu:

Bir *derdimiz var: Peşin hükümlerle konuşuyoruz ve bir işin* esasını *öğrenmek lüzumumu hissetmeden onun hakkında inanç sahibi oluyoruz, inanç söylüyoruz. Bu yüz- [den çok tartışmamız bir "sağırrlar diyalogu"ndan farksız oluyor.* ***Zira*** *iki tarafın ikisi de ayni şeylerden bahsediyorlar, sonra istiyorlar ki bir aynı neticeye ilim yoluyla, 'mantık yoluyla varsınlar. Tabii olmuyor. Olmayınca da, eş istikamette düşünenler arasında bile kolay kapanmaz uçurumlar açılıyor. Buutun bin misalinden sonuncusu, Cumhuriyet gazetesinin yazı işleri müdürünün üzücü tevkifi hadisesidir.*

Cumhuriyet gazetesinde ne yazılmıştır da, savcılık takibata geçmiştir! Yazıyı okuyan parmakla gösterilecek kadar as, yazıyı okumadan ve bilhassa eski devrin hınç işi kim işi, hikmet-i hükümet isi "gazeteci tevkifi hadiselerinim ***hatırası*** *karşı sında irkilen, sayılamayacak kadar çoktur.*

Nitekim, *hadiseyi Senatoya götüren Sadi Koçaş hareketinin sebebini ibret alın-* ***ması*** *gereken bir açıklıkla kürsüden anlatmıştır. Gönül isterdi ki Adalet Bakanı,* ***bu soru*** *karşısında yazının tamamını okumuş olsun. Zira, Meclis kürsüsünden başka bir yerde "İşte, yazı budur!" diye yazıyı yaymak» bizce hatalı bir hukuki görüşle, pek âlâ yeni bir takibatın sebebi olabileceğinden umumi efkâr tenvir edilememiştir. Yörük yazıdan bir kaç parçayı okumakla yetinmiş seçtiği parçalardan daha da karakteristik çok paragrafı bir kenara bırakmiş, ona mukabil, adalete tesir edebilecek bir şey söylememekle beraber mekanizmanın nasıl işlediğinin izahı üzerinde daha fazla* ***dur-*** *muştur. Buna rağmen, zabıtlardaki kısımlardan dahi yazının yazarının fikirleri* ve *tavsiyeleri hakkında bir kanaat sahibi olmak kabildir.*

Aşağıda, Sadi Koçaşın alaka çekici konuşmasıyla, yazıdan Adalet Bakanının okuduğu kısımları bulacaksınız.

SADÎ KOÇAŞ (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) - Sayın Başkan, Cumhuriyet Senatosunun muhterem üyeleri. Dün gündüz, Parlamento koridorlarında, akşam da bir dost muhitinde günün mevzua olarak münakaşa edilen bir konu beni huzurunuza çıkmaya mecbur etti. Belki bir sözlü soru olarak mevzua huzurunuza getirmek usullere daha uygun olabilirdi, fakat sözlü soru önergesi verince, aylarca Ur tehirden sonra mevzua huzurunuza getirmenin bir faydası kalmıyacağı düşüncesiyle kıymetli zamanlarınızı almaya mecbur oldum. Bu bakımdan özür dileyerek mevzua başlıyacağım.

Muhterem arkadaşlarım, hepimizin bildiği gibi son iki gün içinde bir gazetede çıkan bir yan Adalet makamlarınca kanuna aykırı görülerek yazının muharriri ve gazetenin yazı işleri müdürü tevkif edilmiştir. Şahsen şu veya bu sebeple gazete kapatmak, gazeteci tevkif etmek usulüne asla taraftar bulunmamakla beraber mevzua huzurunuza bu yönden getirmiş bulunmuyorum. Memlekette her şeyden evvel bir kanun olduğuna kaniim. Hattâ ben, mevcudiyetlerine taraftar olmasam bile kanunların tatbik edilmesine kati surette taraftar bir arkadaşınızım. Ve bilhassa Adalete intikal etmiş bir mevzu üzerinde fikir yürütmemek lüzumuna da kaniim. Üzerinde durduğum ve mevzua huzurunuza getirmeme amil olan husus şudur: Bidayette de arzettiğim gibi dün öğleden sonra Parlamento koridorlarında ve dışarıda aynı mevzuun birbirinden çok farklı yönlerden ele alınarak münakaşa konusu olduğuna şahit oldum. Tevkiflere sebep elan yazıyı aradım. Maalesef şu ana kadar göremedik. Vadedildi Akşam görebileceğiz. Bu bakımdan yazıyı ne savunacak ve ne de suçlayacak durumda değilim. Münakaşalarına şahit olduğum pek çok arkadaşımın da, ne yazık ki, aynen benim durumumda yazıyı görmeden, mahiyetini bilmeden münakaşalara girdiklerini gördüm. İşte beni huzurunuza getiren husus budur. Lüzumuna tamamen inandığım ve inandığımız Basın Hürriyetini ilgilendiren, fakat aynı zamanda memlekete zararlı cereyanların propagandası yapıldığını da ileri süren bir mevzuda işin mahiyetini iyi bilmeden rastgele ortaya atılan fikirlerin menfi bir propagandadan başka hiçbir netice vermiyeceği aşikârdır. Bu hadise menfi propa-

Sosyalizm»

gandanın tekniği için en müsait vasattır. Durum meçhul. Yazıyı bilmiyoruz. Bir sürü şeyler etrafta dönüyor. Doğru dürüst bir kıymetlendirme yapmaya imkân bulunamıyor. Bu bakımdan, gönlümüz ister ki, Parlamento olarak, hattâ Millet olarak şu işin mahiyetini tam olarak bilelim. Hükümet bizleri ve Basını lüzumu kadar tenvir etsin ve bu suretle hiç olmazsa, rastgele münakaşalarla umumi efkârın yanlış yola sürüklenmesine meydan bırakılmasın.

Yazının Mecliste Okunan Kısmı

Sadi Koçaşın bu konuşmasından sonra, "Türkiye için tek kurtuluş yolu: Sosyalizm" başlıklı yazının Adalet Bakanınca Mecliste okunan ve zabıtlara geçen kısmı şudur:

"Gerçekçi ideal taşımayan yöneticilerin, bencil ve çıkarcı zümrelerin elinde, bilimsiz bir politikanın baskısı altında bu millet yoksul ve perişan olmuştur. Tek çıkar yol, sosyalizmdir. Artık bekleyecek ne zaman, ne de takat kalmıştır.(...)

Sosyalist olmak için:

1 — Sosyal adaletsizliklere, haksızlıklara, insanlarla insanlara kul olup sömürülmesine karşı isyan duygularını taşımak,

S — Bütün mal ve mülkün devletleştirilerek ilim yoluyla ortaklaşa kullanılmasına inanmak,

3 — Sermayedarlığın, ağalığın, beyliğin, patronluğun, özel sektörün, tek deyimle mülkiyetin kaldırılması gerektiğini anlamak,

4 — Bütün insanların ırk, din farkı gözetilmeden kardeş ve eşit olduğunu bilmek,

5 — Çalışmadan başkasının sırtından geçinenleri hain ve ahlâksız tanımak,

6 — Bütün işlerin ve işletmelerin tekmil gelirlerinin devlet tarafından idare ve pay edilmesini istemek, bu uğurda yılmadan çalışmak gerekir.

Sosyalizmin çeşitleri yoktur. Olamaz da. Irkçı sosyalizm, millî sosyalizm, memleketçi sosyalizm, hudutlar içinde sosyalizm uydurma isimlerdir. Çünkü sosyalizm tektir. 0 da enternasyonalisttir. Hedefi bütün dünyadır."

Yazıda bu sosyalizmin sor kullanılarak gerçekleştirilmesi gerektiği, başka türlü gerçekleştirilemeyeceği, fakirler zenginlerden çok olduğu için de bunun mümkün olduğu bildirilmekte ve yazar fikrini şöyle teyit etmektedir: "Evet, zorla!"

A. Sadi Alkılıç — A. Kemal Yörük

Bir vur, bir ah dinlet,

hal tarzını bir takas şeklinde formüle etmişlerdi. Bu takasa göre Mehmet Kavala Devlet Demiryollarına 1 milyon lira kadar daha borçlu kalıyordu. Bir adam bir müesseseye T milyon lira borçluyken ayni müesseseden alacaklı bulunduğu 6 milyonun kendisine trink diye niçin verilmesi gerektiğini kimse anlamadığından bu hal, Rifat Öçtenin Bakan oluşuna kadar bu statü içinde kaldı.

Rifat Öçten Bakan olunca "Mani zail olunca memnu avdet eder" fehvası bir kere daha doğrulandı. Öçten, koltuğuna oturmasından kısa bir süre sonra bu işe el attı, Mehmet Kavalanın 6 milyon küsür liralık alacağının ödenmesini istedi, ödeme emrini kendisinin imzalayacağını bildirdi. Ancak karşısında, Şinasi Erdalı buldu. Hukuk Müşaviri Nuh diyor, peygamber demiyordu. Bu sıralarda Şinasi Erdalın görevle İstanbula gitmesi icabetti, Öçten için bu bulunmaz bir fırsattı. Hemen bir heyet toplayıp Erdala vekâlet etmekte olan yardımcısının da imzasıyla Kavalanın alacağının 3 milyonluk bir kısmının derhal ödenmesini sağladı.

Erdalın dönüşünde, önüne, imzalaması için bir dosya getirildi. Dosya Kavalanın ikinci 3 milyonluk ödeme emri ile ilgiliydi. Hukuk Müşavirinin bu işe pek aklı yatmadı ve "İlk emri kim imzaladıysa, bunu da O imzalasın. Ben bu işte yokum" dedi. İste bu sözler, Erdalın azil fermanının çıkmasına sebep oldu.

İŞ bilenin...

"Bu 6 milyon küsur liranın ödenmesiyle Mehmet Kavalanın isteklerinin son bulacağı sanılırken, parlak iş adamı bu sefer de Devlet Demiryollarına başka bir teklifle geldi. 32 sayılı kanunla feshedilmiş olan üç mukaveleyi 15 milyon lira eksiği ile yeniden üzerine almağa hazır olduğunu bildirdi! Ancak Malzeme Dairesi, Baş Müşavirlik, Murakabe ve Muhasebe Dairesi üyelerinin iştirakiyle Ekim ayında toplanan bir heyet bu teklifi kabul etmedi. Bira fi* yatlar gene de çok yüksekti. Üstelik bu mallar artık Sivasta imal edilebiliyordu. Esasen bu mukaveledeki mallara ihtiyaç da yoktu.

Öçten çok sevdiği masası başında
Araba sevdasından sonra...

Mehmet Kavalanın becerikliliğini bilenler, Devlet Demiryolları gibi yağlı bir kuyruğu niçin bırakmak istemediğini düşünerek gülümsediler. Muzaffer Kurbanoğlu tarafından D. D. Y. Genel Müdürü Sefa Yalçuk zamanında Mehmet Kavala ile yapılan mukaveleler hakkında bir tahkikat açılarak, muvazaalı yollardan D. D. Y. zararına Kavalaya 40-50 milyon liralık bir menfaat temin edildiği anlaşılmış, 27 Mayıs Devriminden sonra açılan bir tahkikat sonucunda da ihtiyaç olmadığı halde 85 adet vagon kantarı alınması sebebiyle müessesenin Mehmet Kavala lehine 26 milyon liralık fazla ödeme yaptığı tesbit edilmiştir. Öte yandan Devlet Demiryollarının, Polonyadaki Metalexport firmasından Mehmet Kavala kanalıyla mübayaa edeceği yedek parçalarla ilgili olarak firmanın Kavalaya çektiği şu telgraf hayli ilgi çekicidir:

"9/11 TELİNİZ D22 (MOTORUNUN) Yedek Parça fiyatları FOB tur Stop FOB fiyatına yüzde 15 komisyon zait ton başına 23,30 dolar nakliye zait binde 9 sigorta ilâve ediniz Stop Yekûn OİF fiyatlıdır Stop Konkasör yedek parça kataloğu 16/10 da gönderildi Stop 21/8 mektubumuz fiyatları yükseltmeğe çalışın Stop Fazlasının yarısı sizin."

Artık 971 milyon liralık üç mukaveleden ümidini kesen Mehmet Kavala şimdi, avans olarak aldığı T milyonu iade etmemek çabasındadır. Meselenin Yüksek Mürakabe Kurulundan nasıl çıkacağı merakla beklenmektedir. Merakla beklenen bir başka nokta, Öçtenin o konuda nasıl bir taktik kullanacağıdır.

Ama bu tasarruflar, bugünlerde Meclise gelirse hiç şaşmamak gerekecektir.

Bir kabile şeyhi

O gün C. H. P. Grup toplantısının yapıldığı salonun kapısı saat 10'u biraz geçe kapandı. Saat 1l'de içeriden tek haber sızmadı. Saat 12'yi geçince yemek tatili verilecek sananlar yanıldılar. Müzakere devam ediyor ve hâlâ tek haber sızmıyordu. Saat 18, saat 14 hep böyle geçti. Saat 15 sıralarında evvelâ birkaç milletvekili kapıyı araladılar. Sonra, "birkaçlar" arttı. Saat 17.30'a geldiğinde C. H. P. Grupunda olsa olsa 40 kişi vardı ve bunların 10 tanesi de senatördü. Ama herşeye rağmen Gruptan tek bir haber sızmatmakta devam etti. Nihayet iş, yayınlanan tebliğe kaldı. Tebliğ kısa ve manidardı. Sanayi Bakanı Fethi Çelikbaş hakkında Suphi Baykanı VS ar* kadaşları tarafından verilen Gensoru önergesi üzerinde müzakereler yapıldığını, Grupun bir muhalife karşılık Celikbaşı tasvip ettiği belirtiliyordu!

Gündeliklerde tek sütunluk küçük bir haber olarak yayınlanan olay, C. H. P. içinde zannedildiğinden çok daha büyük akisler yaptı.

Olay, Bakan Çelikbaşın, bakanlığını ilgilendiren bazı tasarrufları usulsüz yaptığı, Bakanlığıyla ilgili bazı meselelerde ise gözünü kapayarak, hukuk dışı hareket ettiği iddiasının sonucudur. Mesele birkaç kolludur. Hikâye, Sümerbank Genel Müdürü Selâhattin Akyol olayıyla alevlenmiştir. Daha sonra bunu, Teftiş Kurulu Başkanı Naci Gürolun Bakanlık emrine 'Danıştay kararına rağmen- alınmasa takip etmiştir. Bir başkası Şeker Şirketindeki Genel Müdürün durumuyla ilgilidir. Bu kitinin kanun dışı hareketlerine Bakan göz yummakla suçlandırılmaktadır. Dahası, Maden Hurdacılık Şirketinde vaki suiistimalin üzerine sünger çekildiği söylenilmektedir. Önerge sahipleri bütün bunları ispat edeceklerini iddia etmekte ve Bakan hakkında Gensoru müessesesinin işletilmesini istemektedirler.

Gensorunun müzakere edildiği gün saat 17.30'da, C. H. P. Grupunda durum bir hayli trajikti. Grup Başkan Vekili olan Suphi Baykam oturumun idaresini bu konuda kendisiyle beraber hareket eden Mehmet Sağlama terkederek önergesi üserinde konuşmaya mecbur kalmıştı. Mecbur kalmıştı, çünkü genç Baykam ve genç arkadaşlarının daha evvel plânladıkları gibi hareket etme imkânı ortadan kalkmış, müştereken hazırlanan dosyalar üzerinde konuşmayı taahhüd eden genç milletvekilleri sırra kadem basmışlardı! Dâvanın bir zamanlar şiddetli savunucusu olan Şevki Aysan, Gruptaki müzakereleri ancak bir gün evvel haber alabilmişti. Sabrı Vardarlı, Kurultayda arkadaşlarıyla ilgisini kesmiş, işi bırakmıştı. O gün Grupta kala kala bir Hasan Erdoğan, bir Nurettin Özdemir, bir de işin birinci derecede adamı Baykam kalmıştı.

Baykamın konuşması birbuçuk saate yakın sürdü. Genç milletvekili önergesindeki iddiaları açıkladı ve olayları bir bir ortaya koydu. Bakan, Akyol olayında, Genel Müdürü açığa çıkarırken hızım alamamış, kardeşine de uzanmıştı. Olmamış. 9 yıllık Genel Müdürlük şoför kadrosunu lâğvetmiş, Akyolun şoförünü açıkta bırakmıştı. Olmamış, Sunullah Arısoy adındaki bir memura el atmış, işinden etmeğe kalkmıştı. Bakan, Naci Gürolu da sırf istediği gibi hareket etmediğinden Teftiş Heyeti Başkanlığından almış, olmamış emekliye sevketmiş, Danıştayın tehir-i icra kararını hiçe saymıştı.

Genç Baykam sözlerini Polis Rejimi ile Hukuk Devleti arasındaki farkları belirterek bitirdi. Her iki rejimdedei neler mevcuttu. Ama birinde, kudret sahibi, bir tabile şeyhi gibi mahkeme kararını tatbik etmeyebiliyordu. Çelikbaşın oynadığı oyun, bu çeşit bir oyundu.

Baykamın konuşmasına Çelikbaşın cevabı da uzun oldu. Olayları tek, tek başka yönden ele aldı. Akyolun tops suiistimali vardı. Şeker Şirketinde dönen dolaplar yeni idarecilerle önlenebilmişti. Hurdacılık Şirketiyle ise, ilgili tahkikat açılmıştı.

Bakandan sonra Baykam tekrar söz istedi. Ne olduysa burada oldu ve genç milletvekili başından aşağı kaynar sular dökülmüşçesine haşlandı. Meselede kendisiyle beraber hareket eden Mehmet Sağlam, söz vermiyordu. Baykam adeta yalvardı. Çelikbaşın hadiseleri tahrif ettiğini, söylediklerinin tamamen yanlış olduğunu bağırdı. Ama tutturamadı. Grup kalan 38 kişiyle işi bitirdi ve Çelikbaşı tasvip ettiğini iş'ari oyla belirtti.

Suphi Baykam anlatıyor

Nasreddin Hoca bir de arkasına baktı ki... Aaa,kimse yok!

Fethi Çelikbaş

Sonuç

Baykamın, olay karşısındaki ilk tepkisi Grup Başkan Vekilliğinden istifası oldu. Genç milletvekili daha sonra iki muhtıra hazırladı. Biri Hükümet Başkanına, diğeri C. H. P. Grupuna hitap ediyordu. Meselenin oldu-bittiye getirilmesine birkaç yoldan itiraz etmekteydi.

Evvelâ, önergesi Gensoru önergesiydi ve Anayasanın âmir hükmü bunun açık oyla -yani milletvekillerinin üzerlerine isimlerini yazarak attıktan oy- hallini icabettiriyordu. Saniyen, Gensorunun oylamasının 24 saat sonra yapılacağı aynı maddede belirtilmişti. Bir başka nokta daha vardı: Gensoru müessesesi sadece Millet Meclisinde işlemektedir; halbuki iş'ari oya C. H. P. Grupuna o gün katılan -nedendir bilinmez- se-

natörler de iştirak etmişti.

Baykamın - Hükümet Başkanına verdiği muhtırasında ise, Sanayi Bakanının Danıştay Kararına aykırı hareket ettiği, Hukuk Devletinin icabettirdiği müesseseleri hiçe saydığı belirtiliyordu.

Genç Baykam, Çelikbaş olayını C. H. P. Grupuna tekrar getirecek ve bunun İç Tüzükle Anayasa hükümlerinin icabettirdiği şekilde muameleye tabi tutulmasını istiyecektir. Sonucun ne olacağı belli değildir. Ama mesele kapanırsa C. H. P. nin. Çelikbaş misalinden dolayı Ulaştırma Bakanı Rifat Öçtenin de bükük dışı tasarruflarına boyun eğmesi mukadderdir.

Bu, gerçi ban çevrelerde "koalisyonla hükümet etmenin cilveleri" Bayılmaktadır ama aslında "koalisyonla hükümet etmenin itibarsızlık sebepleri"dir ve demokratik rejimi ciddi olarak isteyenler bu çeşit hadiseler üzerinde derin derin düşünmek mevkiindedirler.

Politikacılar

Self Servis!..

Son günlerde bazı politika erbabının ağzında, hemen hemen ayni mânaya gelen sözler bolcasına dolaştı:

"İki partinin birleşmesi", "Bağımsız milletvekili ve senatörlerin iltihakıyla kuvvetli bir Parlamento ekibi", "Üç yıllık sıkı bir Parlamento çalışması ve zirveden eteğe yayılma", "DP oylarını yeni ruha sahip bir partide toplana ve gerçek varisin bulunması".

Bu yeni edebiyatın kaynağı C. K. M. P. ile Y. T. P. nin birleştirilmesi ve bağımsız milletvekilleriyle senatörlerin bu topluluğa karıştırılarak güçlü bir ekibin meydana getirilmesi isteği oldu.

Fikir uzun zamandan beri Koalisyonun iki küçük ortağında mevcuttu. Mevcuttu ama bir türlü fiiliyata inkılâp edemiyor, bunun için bir itme bekleniyordu. Benzin, bağımsız milletvekilleri ve senatörlerin harekete geçmesiyle bulundu. Dâvaya bağımsızlar diğerlerinden fazda sarıldılar.

Bağımsızlar iki küçük partiyi birleştirip iltihak etmekle AP'nin karsısında büyücek bir topluluk alda edilebileceğini tasarladılar. Fikri en ziyade Turhan Kapanlı ile Kâmuran Evliyaoğlu benimsediler. Çalışmaların basını bu iki genç politikacı çekti.

Kâmuran Evliyaoğlu
Damakta kalan tad

Bağımsızlar on gün kadar evvel resmi bir toplantı yaptılar. Bu toplantıda, iki partinin ileri gelenleriyle konuşup meseleyi halletme yoluna gitmeğe karar verdiler. Evliyaoğlu, Kapanlı, Tarık Remzi Baltan bağımsızlığa daha fazla tahammül edemiyen ve ne olursa olsun bir tarafa -CHP dışında- katılmanın gerektiğini savunanlardı. Rauf Kirayla, Kadri Özek de üçlüye yakın düşünceye sahiptiler. Tereddüt her zaman olduğu gibi Apaydın kardeşlerden geldi. Küçüğü de, büyüğü de AP içinde henüz işlerinin bitmediğini düşünüyorlardı. Apaydın kardeşlerin düşüncelerinin sebebi vardır. Politika çevrelerinde -DP liler arasında- faz-

Yalancıya hak!

Ne *akıllı adamlar var! Bir an için aldatmayı, fayda sağlar »anıyorlar. Sen diyorsun ki: "Bu, beyazdır". Koparıyorlar yaygarayı: "Vay efendim, sen buna nasıl hara diyebilirsin?" Hani, insan serinkanlılığı "kendine meslek etmemiş olsa pusulayı şaşırır.*

Bakın, hani Yön var ya.. Aydınlar için çıkmıştı. Sonra, zavallıcık, kuzey rüzgârları bir yelkenini şişirdi, o hızla gidip karaya oturdu. 2 Ocak sayısında AKİS'i çimdikliyor:

"... Hele Menderes devrimde, basın hürriyetinin şampiyonluğunu vermiyen bir dergi, gazetecinin tevkifi karşısında en sert tepkiyi göstereceğine, yargıçlara tesir edecek tarzda, ilgili yazının komünistlik propagandası olduğunu yazdı. Halbuki bu dergi, İhsan Ada ve Aziz Nesinin aynı şekilde tevkifi karşısında, "Gazeteciler, mahkûm olmadan tevkif edilmemelidir' tezini savunmuştu! Anlaşılan iktidar alışkanlığı , sahte fikir hürriyeti şampiyonlarını çabucak açık düşürmektedir."*

Okuyan olsa, diyecek ki, "Bak şu AKİS'e! Nasıll da unuttu, prensiplerini?"

İyi ama, ya AKİS'in 29 Aralık sayısı? O, Meryem Ananın oğlu gibi göğe yükselip kaybolmadı ya.. İşte, 29 Aralık tarihli AKİS'in tevkif konusundaki tutumu;

"... Sağlamerin bir günahının bulunmadığı açık şekilde anlaşılmış bulunmaktadır. Bu bakımdan, adaletin o yönden tecellisinin gecikmiyeceği inana umumidir. Zaten Sağlamerin tevkifinin hayret uyandırmasının bir sebebi daha vardır. Bundan bir süre önce Vatan gazetesi sorumlu *müdürü Turhan Tükel hakkında da 142. maddeden ötürü dâva ikame edilmiş, fakat Tüketin tevkifine lüzum görülmemiştir. Sevimli Sağlameri İstanbulda tanımayan yoktur. Oturduğu yer, herkesin malûmudur. Yeni evli Sağlamerin bu yakınlarda yerinden kıpırdamaya ne niyeti, ne de vakti vardır. O halde ?"*

Kuzey rüzgârlarının gülcüğü! Seninkiler "Yalan söyle, yalan söyle.. Her iftiranın bir parçası mutlaka kalır" derler ama, bizimkilerin söylediği daha doğrudur: "Yalan söyleme, yatan söyleme.. *Her iftiranın altımda, en sonda mutlaka onu atan kalır!***

laca isim yaptıklarına kendilerini alıştırmış olan iki kardeş, sessiz sedasız bir transferi ikinci plâna itilmek addetmektedirler. Burhan Apaydında, transferi biraz pahalı yapma meraki da mevcuttur. Yeni teşekkülde eleğin üzerinde bir görev almak, tabiatıyla Koalisyon Hükümetlerinde de bu göreve yakışır bir yerde oturmak istemektedir. Ancak böyle bir pazarlığa diğer iki parti lideri veya ileri geleniyle açıktan girişemiyeceğinden bir zemin hazırlamayı uygun görmektedir.

Suyun yüzündeki

Bağımsızların düşüncelerinin önüne

çıkan ilk set iki parti arasındaki anlaşmazlık oldu. YTP ileri gelenleri partinin isminden feragat edemiyeceklerini, ama bir iltihakı memnuniyetle karşılayacaklarını bildirdiler. CKMP ise ismin içinde behemahal Millet kelimesinin bulunmasını talep etti. YTP 'li Yusuf Azizoğlu isim konusunda bütün gücüyle direndi. Nihayet Alican bu hususta son sözü söyledi:

"— Şayet büyük bir kitlenin iltihakı bahis konusu olursa, yepyeni bîr isimle ortaya çıkılabilir."

Böylece iş uzadı, iki küçük partinin şimdilik bir birleşmeye gidebilmesi yolları tıkalıdır. Hal böyle olunca bağımsızlar başka bir çare aradılar ve Kapanlı ile Evliyaoğlu formülü buldular. YTP'ye geçilebilir, bu parti içinde birleşme yolunda çalışılabilirdi. Kıray, Baltan, Necmi Ökten bu konuda Kapanlı - Evliyaoğluyla beraber olduklarını belirttiler. Apaydın kardeşlere gelince, onlar kenara çekilmeyi uygun buldular.

Bağımsız olup da böylesine bir düşüncenin yanma bile uğramayan politikacı Halûk Nurbakidir.. Nurbaki, üstelik takım arkadaşlarının bazı ön düşüncelerinin sahibi olduğunu iddia etmekte ve:

"— Bakan koltukları için bu mücadele değmez" demektedir,

C. H. P.

"Nice yazlardan sonra"

(Kapaktaki Kadın)

*H*asta, kıvılcım gibi yanan pırıl pırıl siyah gözlerini yanıbaşındaki beyaz gömlekli adama doğru kaldırdı ve sakin bir sesle:

"— Üzülme doktor, bu uzuv zaten benim değil artık. Onu al, kurtar beni" diye mırıldandı.

Doktor, gözlerindeki yaşı göstermemek için başını, sargılar içindeki hareketsiz bacağa doğru biraz daha eğdi. Odadakiler soluk almadan, bu acı tabloyu seyrediyorlar, ne diyeceklerini, ne yapacaklarım bilemiyorlardı. İnce yüzlü» çekik gözlü solgun bir kadın yavaşça karyolaya yaklaştı. Yaşlı gözlerinde tuhaf bir şurur vardı, elini hastaya uzattı:

"— Hüseyin, evlâdım, sen bu memlekette hürriyet mücadelesi *ya*panların şerefi oldun. Acın büyük, ama sana gıpta ediyorum. Çünkü kazandığın şey, ondan da büyük.." diye fısıldadı.

Hüseyin Onur, soluk çehreli, ince yüzlü kadına uzun uzun baktı. 28 Nisan olaylarından sonra kaldırıldığı Haseki Hastahanesinde zaman zaman ayıklıkça bu yüzü yanıbaşında görmüş, ona dışardaki arkadaşlarını sormuş, bir defasında, imtihanım verememek endişesinden bahsetmişti. Kim olduğunu bilmek istiyordu. Gülümsedi, hatıra defterini ona işaret etti. Soluk çehreli kadın artık ağlamıyordu. Kahramanın şeref defterine duygularını yazdı, altına bir isim, bir adres ve bir tarih koydu: "Zarife Koçak, Bakırköy C H. P. İlçesi, 26 Mayıs 1960..."

Hüseyin Onur, o gün, bir bacağını kaybedeceğini biliyor, fakat bütün vatan çocuklarının kalbi* nin kendi kalbiyle beraber attığını duyuyordu. Hastahane koridorları sivil polislerle doldurulmuştu. Zarife Koçak, o günkü yüklerce ziyaretçiden yalnızca bir tanesiydi. Polislerin arasından gözleri yaşlı, fakat başı dimdik geçti. Koridorun ucunda onu ve bütün türkleri beklemen ödeve doğru gidiyordu.

Demokrasi

"Zarife Koçak bir partili idi. Onun için ödev, devrin gayrimeşru iktidarını ne yapıp edip, sandık başına getirmeye çalışanların arasına katılmak, zorba zihniyeti sandık başında yenmekti. 27 Mayısı bunun için, hem sevinerek, hem de ağlıyarak karşıladı. Tıpkı, Hüseyin Onurun bacağının kesileceğini öğrendiği anda duyduğunu duydu: Bir uzvun koparılıp atılması gerekiyordu. Bu, *YAT* gerçekti. Ama gönlü, koparıp atmadan iyileştirmeyi öylesine istemiş, buna öylesine inanmıştı ki,. 27 Mayıstan evvelki devirde İstanbul Bakırköy ilçesi çalışmalara büyük bir hız vermişti. Partililer eve ekseri gece 12'de döner,.polis kontrolü altında toplantılar yaparlardı. Zarife Koçak ve arkadaşları evvelâ ne istediklerini tespit etmişlerdi: Bütün haklarını demokratik yoldan elde etmek istiyorlardı. Bunun için şahıslarla değil, daha çok antidemokratik kanunlarla uğraşıyor, bir zihniyetin temsilcilerini, sözlerini esirgemeden, tenkid ederken, işi hiçbir zaman şahsiyata dökmüyor ve yanlış bir yol, tutan iktidarın taraftarlarım da daima sükunetle, ikna yolu ile elde et-

Kulağa Küpe...

Zaruri Açıklama

imi zemmetse vezir, kimi methetse rezil yapan bir çok politikacının, kalem sahibiyle yayın organının bu mecmua ve *Başyazarını milletin sevgilisi haline getirecek istikamette, kesif bir reklâm gayretine gene bugünlerde girişmiş, oldukları görülüyor. Kendilerine açık teşekkürlerimizi sunmakla beraber bu hizmetleri karşılığında, Karunun hazinesi dayanamayacağından, hiçbir ilân be deli ödeyemeyeceğimin gördüğümüz lüzum üzerine ve sondadan bir talepleri bulunmaması için bildiririz.*

Turhan Kapanlı
Boşlukta bir adam

meye bakıyorlardı. Mesele, vatandaşı doğru düşünmeye, gerçeği görmeye alıştırmaktı. Demokrasinin yürüyebilmesi için ilk şart buydu. İşte C. H. P. Bakırköy İlçesi, çalışmalarına hep bu zaviyeden yön vermeye çalışmıştı. Sohbet toplantılarını takiple vazifeli polisler, toplantılara çatık kaşla gelir, fakat ikna edilmiş olarak dönerlerdi.

Birgün gene böyle bir kapalı salon toplantısı vardı. Toplantıyı takip etmekle görevli memurlar, gelip yerlerini almışlardı. Memurların gözleri birden faltaşı gibi açıldı. Kürsüdeki hatibin söylediklerine biraz daha kulak kabarttılar ve derhal kalem kâğıda sarılıp not almaya başladılar. Biri, yanındakine:

Zarife Koçak öğrencileri arasında

Bir de oy *vermeyi öğretebilse...*

"— Vay canına!.. Neler söylüyor?" dedi.

Kürsüdeki hatip, göz ucu ile olup biteni görmüştü ama, hiç renk vermedi. Devrin Başbakanına sadece, Başbakanlığı Park Otele taşıyıp taşımadığını sordu ve otel masrafının kim tarafından ödendiğini öğrenmek istediğini bildirdi. Konuşmanın sonuna doğru memurlar kalem kâğıdı bıraktılar. Birisi, diğerine:

"— Ne varmış? Kadın, Başbakana birkaç soru sordu. Demokrasilerde adettir bu. Hiç terbiyesini bozdu mu?" dedi.

Öteki, kalem kâğıdını cebine yerleştirirken:

"— Elbette soracak, demokrasi var!" diye cevap verdi.

Konuşan kadın, Zarife Koçaktı.

Zarife Koçak şimdi C. H. P. lün en yüksek idare kademesindeki tek kadın tiyedir.

Bir partili kadının hayatı

1 914'te Kayseride- dünyaya gelen Zarife Koçak, bir Millî Eğitimcinin kındır. Altı çocuklu, orta halli bu ailede tahsile büyük önem verilirdi. Zarife Koçakın en eski hatıralarından biri, babasının Kayseride Ortaokul açtırmak için sarfettiği çabadır. Küçük kız, bu teşebbüsün sonucunu büyük bir merak ve heyecanla beklemişti. Çünkü o yıl İlkokulu bitiriyordu. Nihayet Ortaokul açıldı ve Zarife, tahsiline bu sayede, aralık vermeden devam edebildi, Orta* okulu bitirdiği yıl, Mülkiye mezunu olan eşi Sait Koçakla nişanlandı. Zarife Koçak, nişanlandığı gün nişanlısından tek şey istedi: Tahsiline devanı etmesine müsaade etmesini... Bu, o devirde oldukça çetin birşeydi. Çünkü, gençkız Sivas Muallim Mektebine gidecek ve evlenmeleri bir hayli uzayacaktı. Babası, gençkızının bu arzusunu kuvvetle desteklerken, nişanlısının ailesi bunu pek hoş karşılamadı. Fakat son sözü Sait Koçak söyledi ve Zarife Koçak, Kayseriden Sivas Muallim Mektebine ilk yatılı giden öğrenci kız oldu.

Zarife Koçak bu okulu bitirdi, evlendi ve o sırada kaymakam olan eşi ile beraber Konyanın Kadınhanı ilçesine gittiler. Kadınhanının Zarife Koçakin hayatında çok büyük bir yeri olmuştur. Zarife Koçak, orada insanları tanımasını, insanları sevmesini öğrendiğini söylemektedir. Onyedi yaşını henüz bitirmiş, çok değişik, yabancı bir çevreye girmişti. Köylülerin kendisine gösterdiği sıcaklık ve yakınlık bun* dan sonra onu her insanda bir yapıcı taraf aramaya götürdü. Aynı zamanda öğretmenlik yapıyor, böylece kaza halkı ile haşır neşir oluyor, onların bütün dertleri ve meseleleriyle yakından ilgilenme fırsatını buluyordu. Bu sırada babasından aldığı mektuplar da genç kadın için çok uyartıca oldu. Bekir bey uzaktan, kızının her hareketini izledi, ona bir yol çizdi, iyi bir öğretmen, iyi bir kaymakam eşi, iyi bir insan olmanın şartlarını âdeta formüller halinde öğretmeğe çalıştı.

Kazanın önemli olayları ölümler ve doğumlardır. Zarife Koçak bunları hiçbir zaman ihmal etmedi. Bu durumda daima gereken yerde hazır bulundu. Çevrenin dertlerine bihakkın vâkıf olabilmek için, kendi* sini kaymakamın eşi olarak değil, daima karanın öğretmeni olarak ortaya koydu, böylece çevreye daha çok yaklaşabildi,

Kadınhanı kazasında ömrünün en güzel beş senesini geçirdikten sonra, eşi Malatya Emniyet Müdürü olunca, Zarife Koçak da, Malatyada öğretmenlik yaptı. Sıkıntılı harb yılları başlamıştı. Okul, sanki bütün dertlerin aynası idi. Zarife Koçak, köylülerden sonra, memleket gerçeklerini en çok çocuklardan öğrendiğini söylemektedir. Onların temiz ve riyasız, açık sözleri, açık davranışları, Zarife Koçak için memleket meselelerinin şaşmaz bir barometresi oldu.

Aradan üç yıl geçti. Sait Koçak Bursaya tayin olundu. Eşi de bu se-

fer Bursalı gocuklara eğildi, onlarla meşgul olmaya başladı. Büyük üzüntüsü, çocuğu olmaması idi. Fakat öğretmenlik yaptıkça, bu derdini az çok unuttu. Allah kendisine çocuk vermedikçe, o, bütün çocuklara aynı aşkla bağlandığını hissetti. Çocukları yalnızca okul saatlerinde yetiştirmekle yetinmiyor, tatil günlerinde de onları evinin bahçesinde topluyor, Ur yandan ev işlerine bakarken, bir yandan onlara meseleler veriyor, onları çalıştırıyor, ilkokul imtihanlarına hazırlanıyordu.

Zarife Koçakın öğretmenlik mesleğinden ayrılması, eşinin İstanbula tayin edilmesiyle bir zaruret halini alıverdi. O zaman İstanbulun içinde boş bir kadro bulunamadı ve Zarife Koçak mesleğini terketti. Çocuklarından ayrılıverince, anne olamamak ıstırabı onu büsbütün yemeye başladı. Ondört yıllık evli idi. Bu sefer İstanbuldan Kayseriye tâyin, olundular. İki yıl sonra da tekrar İstanbula geldiler. **Eşi,** Belediye Başkan Yardımcısı olmuştu. Zarife Koçak nihadindi ve o zaman ne kadar boşuna üzülmüş olduğunu anladı. İnsan, doğurmadığı çocuğu da pekâlâ kendi has çocuğu gibi sevebiliyordu. Fakat o, aynı yıl içinde, artık beklemediği bir nimete kavuştu, "anne" oldu. Eşi Malatyaya Vali olarak tayin edildiği zaman, genç kadın yalnızca gocuğunu büyütmekle meşguldü. Tam mânası ile mutlu idi. Yalnız toplum için çalışmak, eskisi gibi memlekete faydalı olduğunu hissetmek istiyordu. Türk Kadınlar Birliği Malatya Şubesini kurdu. Başkan seçildi.

Mutlu günlere..

Yıl 1950 idi. Memleket demokrasi aşkına tutulmuş, bu aşkla Demokrat Partiye sarılıvermişti. Zarife Koçak o âna kadar siyasetle ancak çok uzaktan meşgul olmuştu. Eşi, bir idareci olarak, tarafsız kalmayı tercih ediyor, memleket meseleleriyle meşgul oluyor, fakat politikadan uzak duruyordu. Ne var ki. Zarife. Koçak Demokrat Partinin bazı propagandalarına şahit olmuştu ve bir mesele bir süredir kafasını kurcalayıp duruyordu. Herkes gibi o da demokrasiyi istiyor, çok partili siyasi hayatta memleket için iyi olacağına inanıyordu. Fakat, bunun için halkın. oyunu bilerek kullanması şarttı. Halbuki, Demokratlar halkı birçok konularda aldatmaya, yapılan bütün hizmetleri inkâr etmeye, Halk Partilileri dinsizlikle ithama başlamışlar, halk oyunu, bir yalan kampanyası açarak elde etme hevesine kapılmışlardı. İşte bu hal Zarife Koçakı, ilk günden korkutmaya başladı. Derdini eşine dostuna açtı ve seçimlere giderken, memlekete yapılacak en büyük hizmetin halkı uyarmak olduğunu düşündü. Kadınlar Birliğinde derhal dört dershane açtı. Kadınlara hem okuyup yazma öğretiliyor, hem de isabetle oy kullanmalarını sağlamak üzere, demokrasi dersleri veriliyordu.

Zarife Koçak, demokrasinin gerçekten işliyebilmesi için, oy kullananın uyarılması meselesini memleketin 1 numaralı meselesi olarak 1950 seçimlerinden çok evvel teşhis etti, bunun üzüntüsünü duydu. Bir aralık, Türk Kadınlar Birliğinde karınca kaderince yapmaya çalıştığı bu uyarma işini, daha sonra, arkadaşları ile C. H. P. Kadın Kollarında tatbik etmeye çalıştı. Bu, onun siyasi hayata atılmasının ilk hareket noktasını teşkil etti. Bir eğitimci kızı ve bir öğretmen olarak, politik çalışmalarını **hep,** bu halkı uyarma. Onu aldatılmaktan koruma, bir neyi politik eğitime tâbi tutma anlamında ele aldı, C. H. P. Kadın Kollarının, devrimci ve ilkeci bir partinin yardımcı kolu olarak, bu alanda yapabileceği hizmeti, Partide pek çok kimseden önce değerlendirebildi.

Mücadele yılları

C. H. P. 1950 seçimlerini kaybetmişti. Milletin gözü, iktidara gelen yeni partide idi. Zarife Koçak, tatbikatın da seçim propagandası kadar az samimi olmasından korku* yordu, ama bekledi. Umut etmek istedi. Ne yazık ki, korkuları bir bir tahakkuk etmeye başlamıştı. Haksızlıklar, partizan idare, usulsüzdük **çok** geçmeden alıp yürüdü. İsmet İnönünün dediği gibi, tarafsız memur, artık yorganı sırtında, nereye atılacağını bekliyordu. Sait Koçak ve daha birçokları bu sırada sebepsiz yere vekâlet emrine alındılar. Zarife Koçakta şu inanç belirdi: Eğer mücadele edersem, arkadaşlarımı mücadele etmeye sürükleyebilirsem, bu iş düzelecektir.. İşte bu inançla 1954' te C. H. P. ye yazıldı ve 1957 yılında C. H. P. Bakırköy İlçe Kadın Kolu Başkanı oldu. O sırada Partide Kadın Kollarının önemi tam mânasile değerlendirilememişti. İlçe Kadın Kolunun, Yönetim Kurulu hariç, bir kaç üyesi vardı. Sıkı bir devirdi. Toplantılar ancak kapalı kapılar, kapalı pencereler arkasında, polis tehdidi altında yapılıyordu. İlçe Kadın Kolunun üye miktarı, buna rağmen, kısa zamanda 500'e çıktı. Kadınlar, erkek arkadaşları ile beraber, parti binasında müşterek toplantılar yapıp, memleket meselelerini konuşmaya başladılar. Bir yıl sonra Zarife Koçak Bakırköy İlçesi Ana kademesine aday gösterildi ve seçildi.

Bakırköy İlçesinde şimdi bu, âdeta bir gelenek haline gelmiştir. Yö-

Zarife Koçak eşiyle
Elele, başbaşa...

netim Kurullarında daima bir kadın tiye bulunmaktadır. Bakırköy bunun faydasını görmüştür.

27 Mayıs inkılâbından sonra Sait Koçak Balıkesir Valisi oldu, fakat o günkü idare ile bağdaşamayarak, iki ay sonra istifasını verdi. Bir süre sonra da Ankaraya, Danıştaya tâyin edildi. Aile Ankarada yerleşti ve Zarife Koçak, C. H. P. Kadın Kolları Merkez Yönetim Kurulunu teşkil eden müteşebbis heyete dahil oldu.

Kadın Kollarının kurulduğu günden beri ana kademedeki bazı partililer, bu yardımcı kolun önemini gerektiği kadar anlıylamamış. hattâ bu kolları, devrimci parti içinde bir siyasi harem - selamlık yaratmakla itham etmişlerdir. Bu kolları yalnızca bir oy toplama vasıtası veya yalnızca gelir kolu olarak görenler de vardır. İşte Zarife Koçak bu inanca karşı en fazla direnen partililerden birisidir.

Koçak çocuğuyla birlikte

Geç *gelen saadet*

Zarife Koçak, geçen bir yıl içinde üç bölge gezisine çıktı. Bu gezilerde Ankara, Eskişehir, Balıkesir, İstanbul, İzmir, Konya, Kayseri, Sivas, Malatya, Elâzığ, Diyarbakır, Adana, İçel, Hatay ve Niğdeye gitti, buralarda arkadaşlarıyla beraber kollar kurdu veya kongrelere katıldı. Bir Kadın Kurultayı topladıktan sonra, Kadın Kollarının öneminin daha iyi anlaşılacağına, Partide daha sağlam temellere oturacağına inandı ve C. H. P. Kadın Kolları Merkez Yönetim Kurulundaki arkadaşlarıyla bu yolda aylarca usanmadan çalıştı.

Birinci Kadın Kurultayı, 30 ilimizin iştirakiyle toplandı. Bu Kurultayda kadınlar, şuurlu bir topluluk halinde, birçok meselelere el attılar ve Büyük Kurultaya ilgi çekici kanun ve tüzük tâdili teklifi ile geldiler. Kadın Kolları artık gerçekten de sağlam temeller üzerine oturmuş bulunuyordu. Bu teşkilât iki kadını Parti Meclisine aday gösterdi: Mebrure Aksoley ve Zarife Koçak... Her ikisi de seçimleri kazandılar.

İlk kadın üye

Zarife Koçak, ayrıca C. H. P. Merkez Yönetim Kuruluna seçildi ve Kadın Kollarını tedvirle görevlendirildi. Böylece bir kadın, ilk defa seçimle Merkez Yönetim Kurulu üyeliğine gelmiş olu* yordu. Zarife Koçak bunu bileğinin kuvvetile, çalışarak kazanmıştı.

Zarife Koçak yeni ödevine büyük bir heyecanla başlamış bulunmaktadır. Kadın Kolları için ilgi çekici bir plânı vardır. İlk iş olarak, Kadın Kollarının işler halde bulunduğu İllere birer çalışma programı gönderilecek, kadının siyasi hayattaki ve memleket meselelerindeki rolü böylece meydana çıkacaktır. C. H. P. devrimci bir partidir. Bu yüzden, geri bir zihniyet, düşman olarak daima onu karşısında görmüş ve istismarcı politikacılar bunu daima C. H. P.' ye karşı bir silâh olarak kullanmışlardır. C. H. P. uzun süren bir iktidar sonucu yıprandıktan sonra tekrardan, güç şartlar içinde ve bir ihtilâlden sonra bir koalisyon hükümetinin kanadı olarak iktidara gel* miştir. Sosyal, ekonomik, siyasi bir çok mesele ile uğraşmak, bunları halletmek durumundadır. Hedefe bir türlü ulaşamadığımızı gören aceleci bir aydın sınıf da, tıpkı gericiler gibi, onu itham etmektedir. işte bu güç durumda, "taze" bir kuvvet olarak Kadın, memleket hizmetinde büyük bir rol oynıyabilir. Kadın Kollan, birer Atatürk mektebi olarak, partiler ve aynı partide taraflar arasında uzlaştırıcı unsur olarak çalışacak ve politika kaygusundan uzak oldukları için, büyük halk kitleleri üzerinde daha etkili olabileceklerdir.

Koçak C. H. P. Kadın Kolu toplantısında

Boşa dönmeyen çark

Zannedildiğinin aksine, kadınlar, memleket meselelerinde çabucak fikir sahibi olur ve bu fikirleri büyük cesaretle savunurlar. Bir ilçe başkanı, şunu iyi bilmelidir ki, eğer bir evde bir kadını kazanmışsa, o evin halkım kazanmış demektir. Bugün bu büyük bir memleket meselesi, plânlı kalkınmayı halka benimsetmektir. Bunu önce, ev kadınına kabul ettirmek gerekir. Kadın Kolları birer eğitim merkezi gibi çalışacak, Kadını uyaracak, yetiştirecek, harem - selâmlığı kökünden yok etmek için meseleleri Kadının ayağına götürecek, oradan alıp Büyük Meclise getirecektirler. Çünkü bu kollar, aynı zamanda Kadım siyasi hayata alıştıran bir ekoldürler. Zarife Koçak, Kadının kalkınması için Köy Enstitülerinin yeniden açılmasını da şart görmektedir. Çünkü, **her** nerede biraz medeniyet görmüşse, orada vaktiyle bir enstitünün bulunduğunu öğrenmiştir. Yapılacak en önemli iş, Kadın Kolu teşkilâtını her ile götürmektir. Bunun için en kısa zamanda geziler yapılacak ve ilk olarak Karadenize gidilecektir. Bu gezilere Kadın Kolları, Gençlik Kolları ve Ana Kademe hep beraber bir ekip halinde katılacak, kollar, sembolik olarak değil, çalışma programına sadık kalacak kimseler tarafından, gerçek mânada kurulacaktır. Çalışma kültürel, sosyal ve siyasi olacak, partiye yeniden dinamizm, gençlik getirilecektir.

Yıldızlar Şakacıdır

KOVA BURCU

Son Havadis: (21 Ocak - 26 Şubat) — Biraz büyük sözü dinleseydiniz bu hal başınıza gelmezdi. Gördünüz müdik kafalılığın neticesini? Bari bundan ders alın da bir daha kendi bildiğinizde ısrar etmeyin.

Tasvir: (21 Ocak - 19 Şubat) — Bu gün sizin için iş bakımından son derece hareketti. Teni yeni kapılar açılacak. Uğur sayınız.

Adalet: (21 Ocak . 20 Şubat) — Hislerinizi hemen belli ettiğiniz için ekseriya karşınızdaki insanları kırmış oluyorsunuz.

Milliyet: (21 Ocak - 19 Şubat) — Parlak bir fikriniz var, tatbik etmekten çekinmeyiniz.

Hürriyet: (21 Ocak - 20 Şubat) — Basit ve önemsiz bir takım olayları yine lüzumundan fazla kurcalamağa başladığınız için sık sık tenkid konusu haline geldiğinizi de bilin.

Hareket: (21 Ocak - 19 Şubat) — Vakit vakit kararsızlık içinde bocalıyorsunuz, o zaman güvendiğiniz birine sorun.

Tercüman: (21 Ocak - 19 Şubat) — Bugün bir mesele canınızı sıkacak, onu hal yoluna koymak için bir hayli uğraşacaksınız. Biraz da kalb kıracaksınız.

Yeni Sabah: (21 Ocak - 19 şubat) — Kısa bir zaman içinde ya ahvalinden, ya da sıhhatinden endişeniz olan bir kimseden iyi bir haber var.

Dünya: (22 Ocak - 18 Şubat) — Dikkatsizlik yüzünden küçük bir hata işleyeceksiniz.

Aksam: (21 Ocak - 19 Şubat) — Kendinize daha kazançlı yeni iş sabaları aramalısınız.

Yeni İstanbul: (21 Ocak - 19 Şubat) — Bugün biraz üzüleceksiniz, fakat sebebi çok basit ve geçici. Sıhhatiniz iyi.

A K İ S i n   A N K E T İ

Gençlik Neyle Meşgul

Bu haftaki anketimize D.T.C. Fakültesi öğrencileri cevap verdiler. Sualimiz ayniydi: Türk Yüksek Tahsil gençliğinin en fazla konuştuğu üç konu nedir t. Aşağıda bu suale verilen *ilgi çekici cevapları bulacaksınız.*

Dil. Tarih - Coğrafya Fakültesi:
Ankete iştirak edenler: 71 öğrenci.

Nurşen Tınaz • Sevda Şengül - Aylin Cumalı - Ayla Pamir - Sevim Özkaya - Ali Çetiner • Ayşe Karaca * Gürbüz Alp - Sakarya Ulusoy - Mustafa Asım • Müge Arzu . Nuri Zaimoğlu - Kemal Ararat - Nesrin Köksal - Remsiye Balabanoğlu - Gökhan Gündüz Sipahi - Hülya Koçak - Ayşen Atsavun - Hayrünnisa Hepgüler - Huriye Özalp - Hami Kuşçu -Öznur Ünver - Nurten Özcan - İhsan Gökgiray . Enver Akbay - Yavuz Özügül - Vildan Çetinel - Ümit Güven - Alev Şemeli - Melek Yıldırım - Bülent Çabuker • Necdet Sümer * Gönül Kayan - Türkân Özalp - Lâle Özençay - Zeynep Ersan - Gülnar Gürol - Gür Karasu - İhsan Toksöz - İzzet Güler - Aykut Birkan - Tunga Ocakçıoğlu - Çetin Yıldırım - Ahmet Türkoğlu - Mehmet Eskioğlu - Ziver Kayserili - Kadir Türkoğlu - Recep Meriç - Ahmet Sevin - Arsal Özarın . Yiğit Sayılgan - Durmuş Acar - Yahya Adalı * Mehmet Ali - Derviş Hasan - Yusuf Rıfat Volkan - Sevinç Işılsoy - Yıldız Baykal - Nihat Sümer - Serpil Özakman - Nazlı Ertan - Gülsen Koraltürk - Ayşe Erdil - Gül Parlar - Tülin Yılmaz - Nilgün Yılmaz * Kaya Özgen - Ayhan Çetinkaya - Seniha Türek - Semra Yurdaer - Doğan Kalyon.

Aralarında en çok konuştukları konular:

1 — Dersler (38), 2 — Sanat (32), 3 — Aşk (Âl), 4 — Aktüalite (22), 5 — Siyaset (15). 6 — Sosyal Konular (14), 7 — Moda (10), 8 — Eğlence (9), 9 — İlmi konular (9), 10 — Spor (8), 11 — İstikbale ait meseleler (7), 12 — Memleket meseleleri (7), 18 — Şahsi konular (5), 14 — İktisadi konular (4), 15 — Dedikodu (2), 16 — Dinî konular (2), 17 — Dış politika (2), 18 — Cinsiyet meseleleri (2), 19 — Ahlâkî konular (1), 20 — Para ve maddi kifayetsizlik d), 21 — Eğitim meseleleri (1), 22 — Irkçılık (1), 23 — İktisadi doktrinler (1).

D. T. C. Fakültesi binası
İlim yuvası

İthalât

Kalite kontrolü

Ârtık genç sayılamayacak yaştaki adam:

"— Biliyor musunuz, 1958 Ağustosundan bu yana girmiş okluğumuz kota sisteminde en ziyade merak ettiğim husus, Dış ticaret rejimlerindeki çeşitli Bakanlıkların birlikte tespit edecekleri merciler vasıtasıyla ithal mallarında kısmen veya tamamen kalite kontrolü yaptırmağa yetkili olduklarına dair maddenin değişikliğe uğrayıp uğramıyacağıdır" dedi ve sonra sözlerine şöyle devam etti:

"— Şimdi önümüzdeki günlerde, 4 Ocakta, yeni rejim yayınlanacak ve tabii kalite kontrolünün yapılacağı rejimde büyük bir ciddiyetle ifade edilecektir. Büyük bir ciddiyetle derken hep, mekteplerde kaşlarını çatarak talebeleri korkutan mubassırları hatırladığımı belirtmeliyim. -Ne yapalım, bizim zamanımızda mubassırlar vardı. Yeni gençler bu mubassırları bilmezler-. İşte o mu* bassırlar gibi kaşlar çatılmakta ve 'Kalite kontrolüne başlarız ha..' diye gözdağı verilmektedir. Fakat aradan dört sene ve bu dört sene içinde 9 kota devresi geçtiği halde bir tane de kalite kontrolü yapıldığı işitilmiş değildir."

• Genç sayılamıyacak yaştaki adam baştan sona haklıdır. Zira kalite kontrolü sadece sözde kalmakta, sanki ithal edilen malların kaliteleri bakı*

Prof. Muhlis Ete

Sokağın başındaki adam

mından hiç bir endişe yokmuş gibi. üzerinde durulmamaktadır.

Eskiden fiyat kontrolü yapılmaktaydı. Bir - iki yıl öncesine kadar, İthal Malları Fiyat Kontrol Dairesi tarafından yapılmakta olan fiyat kontrolü, dövizin karaborsasıyla resmi kuru arasındaki fark mühimsenmiyecek bir seviyeye indiği için bu lüzum kendiliğinden ortadan kalkmış, Fiyat Kontrol Dairesi de Fiyat Tescil Dairesi haline getirilerek, sadece istatistik malûmat toplamağa yarıyan bir daire haline sokulmuştu -Muhtelif malların çeşitli fiyatlarını kaydetmekten başka vazifesi ol* mayan bu dairenin tescil faaliyetine neden devam ettiğini anlamaya da imkân yoktur ya, o da başka...-.

Bununla beraber, piyasada rekabet şartlan teessüs ettiği ve Türk Parası kıymet kazandığı için fiyat kontrolü yapmağa lüzum kalmadığı aşikârdır. Ancak, fiyat kontrolü lüzumu ortadan kalktıkça, bununla ters orantılı olarak kalite kontrolü lüzumu ortaya çıkmaktadır. Zira bir taraftan rekabet dolayısiyle piyasa da ucuz mal satma mecburiyet, öte yandan akreditif bedeli ve gümrük resimlerini ödeyecek Türk Parasının güçlükle temin edilebilmesi, ucuz mal temini zaruretini bir mecburiyet olarak ortaya çıkarmaktadır. Bir bakıma, ucuz mal temini memleket e* konomisi için faydalı bir durum arzetmektedir. Ancak, ucuz malın kalitesi düşük olmamak şartıyla... Fakat bu, tatbikatta maalesef yerine getirilememekte, fiyatı düşük olan maun kalitesi fiyatından birkaç gömlek aşağıda kalmaktadır. Bunun için çeşitli misaller vermek kabildir. Bunların arasında en önemlilerinden birini, Çekoslovakyadan ithal edilen tezgâhlar için transfer edilen dövizler teşkil etmektedir. Çekoslovakyaya takasla ihraç edilen fındıklarımızın bedelini -o fındıklar da re-exporte edilip dünya kadar döviz kaybına sebep olmuştur ya, o da başka dâva,..- tahsil edebilmek üzere çek dokuma tezgâhlan ithali için lisans verilmiştir.Lisanslarla, beheri 2 bin dolardan olmak üzere, 1200 tezgâh ithal edilmiştir. Bu suretle 24 mil" yon dolar karşılığında gelen tezgâhların birçoğu depolarda yatmaktadır. Bunların işler hale getirilmesi için İsviçreliler herbirine 500 dolar tamir parası istemişler, gene de iki yıldan fazla çalışabileceğini garanti edememişlerdir.

"Bitli baklanın..."

İşin enteresan cephesi, çek tezgâhlanılın ithal edilmemesi lüzumunu belirten ve Sümerbank uzmanla" n tarafından yazılan çeşitli raporlara rağmen, memlekete 1000'den fazla çek tezgâhı ithal edilmiş olmasıdır.

Çekler hâlâ memleketimize tezgâh satmaktadırlar ve bu döküntü mallar için avuç dolusu döviz heba olup gitmektedir. Çekoslovakya tekstil fabrikalarında bile büyük değişiklikler yapılmadan kullanılamayan bu tezgâhları hâlâ ithal etmemizin ne akla hizmet olduğunu anlamağa imkân yoktur.

- Bir başka misal, ithal edilen otomobil veya kamyon motorlerinde görülmektedir. İmalâtçı memleketler araba motörlerini genel olarak üç kalitede yapmaktadırlar. Birinci kalite mallar yeni olarak satılacak arabalara konulmaktadır. İkinci kalite mallar ise, imal edilen memlekette satılan veya başka memleketlere ihraç edilen motörlerdir. Üçüncü kaliteler ise daha ziyade Doğu memleketlerine ihraç edilenlerdir. Bunların arasında arabaya monte edilir edilmez yağ yakmaya başlayanlara bile tesadüf edilmektedir. Bu yüzden bir çok kamyon sahipleri yeni motor almaktansa, binde 80'e gelmiş motor terine gömlek geçirtmeyi tercih etmektedirler.

Bir başka misali bisikletlerde vermek kabildir. Memlekete ithal edilen bisikletlerden birçoğu satıldıktan sonra aradan 24 saat geçmeden kelimenin tam manasıyla dökülmeye başlamakta -tabiî, aralarında iyileri de vardır-, vidaları, somunları yollardan toplanmaktadır. Bisikletin sahibi, arıza 24 saatte meydana geldiği için satıcı firmaya başvurmak ve şikâyete, hattâ kavgaya hazırlanmaktadır. Fakat satıcı, durumu esasen bildiği için değil kavgaya, hattâ münakaşaya dahi yanaşmamakta, hemen özür dileyerek bisikleti değiştirmeyi taklit etmektedir. Mal de* ğiştirilmekte, fakat yerine, bundan önce şikâyet ettiği için, bir başkasının müesseseye geri verdiği bisiklet verilmektedir. Eğer alıcı inatçı ise onu da değiştirmekte, fakat üçüncüsünde o da bıkmakta -esasen, umumiyetle bisikletler çocuklara, değiştirme fiilî de babalara ait olduğundan ve yüzlerce lira vermek suretiyle aldığı veya memleketten bir sürü döviz çıkartılarak getirtilmiş olan mal bir haftada birkaç sene kullanılmış hale gelmektedir.

İşbirliği zarureti

Yukarıdaki misalleri otomobil lâstiklerinde, çeşitli makinelerin yedek parçalarında, hattâ ilâçlarda müşahede etmek ziyadesiyle kabildir. Bu durum memlekete sureta ucuz mal geldiği intibaını uyandırmakta, fakat haddizatında kalitesiz mallar yüzünden hem memleketin sanayii zarar görmekte, hem de ucuza alınan malın birkaç misli döviz kaybına yol açılmaktadır. Bu yüzden Ticaret Bakanlığının diğer ilgili Bakanlıklarla yâni, Gümrük ve Tekel, Sanayi ve Maliye Bakanlıklarıyla- işbirliği yapması ve bu işbirliğine Teknik Üniversite, Odalar Birliği ve Odaları katmak suretiyle kalite kontrolüne girişmesi şarttır.

Kalite kontrolü haddizatında oldukça önemli ve geniş teşkilâta muhtaç olan bir iştir. Onun için, bu konuda alınacak tedbirlerin güçlüğü aşikârdır. Ancak» ne kadar güç olursa olsun, kalite kontrolü hususunda gerekli tedbirlere girişmek lâzımdır. Kontrolün ne şekilde yapılabileceğine gelince, bu evvelâ sondaj usülüyle yapılmalı ve bu iş için de, şimdiki halde fazla bir fonksiyonu olmıyan ithal Malları Fiyat Tescil Dairesinden istifade edilmelidir. Düşük kaliteli mal ithal eden firmalara da ağır cezai müeyyideler tatbik etmek suretiyle bu işin önünü almak lâzımdır.

Kalitesi düşük olmamak şartıyla ucuz mal ithalini terviç etmemeğe imkân yoktur. Ancak, aksi halde kaybetmekte olduğumun dövizler, iş güçleri, emniyet unsurları, ucuzluğu yanma yaklaşılmaz bir pahalılık haline getirmektedir.

Şunu unutmamak lâzımdır ki, bu memleket, kalitesi düşük mal ithal edecek kadar zengin değildir.

Doktorluk

Sebep ve sonuç

Sağlık Bakanlığından bildirildiğine göre, büyük şehirlerin haricinde kalan bölgelerde uzman doktor ve doktor sayısı yetersiz bulunmakta ve bu mıntıkalarda yaşayan vatandaşların sıhhatleri bu sebepten tehlikeye düşmektedir. Yetersizliğin âmili olarak da, genç doktorların yabancı memleketlere gitmeleri ve orada yerleşmeleri gösterilmektedir. Bu arada basınımızda da. harice giden doktorları, bu davranışlarından dolayı ve sebepleri araştırılmadan, itham eder tarzda yazılar görülmekte, fakat esas dâva olan Doğudaki sağlık işlerinin düzeltilmesi konusu üzerinde durulmamaktadır. Halbuki bir hâdiseyi değerlendirmeden önce onun nedenlerine eğilmek gerekir.

Bugün Türkiyede, en ağır ve en uzun tahsili yapmış olan genç bir doktorun, askerlik ödevini de yerine getirdikten sonra istikbalini tâyin hususunda karşısına çıkan yollar şunlardır: Sağlık Bakanlığına müracaat edip, 35 lira asli maaşla herhangi bir kazanın hükümet veya belediye tabipliğine tayin edilmek... Orada, esas vazifesi olan hastaya bakmak ve tedavi etmek yanında, bakkal ve lokantaların kontrolundan helaların teftişine kadar bütün idari işleri yapmağa çalışmak. Adli vakalarda katır sırtında kış ve yağmur demeden en uzak köşelere kadar gitmek ve gerekirse, orada otopsi yapmak... Bu şartlar altında çalışan bir doktor, akşam evine döndüğü zaman gaz lâmbasının ışığı altında bir - iki satır tıbbi bir makale okuyabilirse kendini şanslı sayacaktır. Aybaşında eline Seçen paradan ailesne göndermek mecburiyetinde olduğu miktarı ayırdıktan sonra ayın sonunu nasıl getirebileceğini düşünecektir. Bu arada, yapılan gayrikanuni ve gayriahlâki bir takım . teklifleri, her şeyi göze alarak, reddedecektir. Bunun ne demek olduğunu, memleket realitesini bilenler çok iyi anlıyacaklardır-. Bu şekilde seneler geçecek, genç doktor olgunlaşmış, fakat ilmi kabiliyetinden çok kaybetmiş olacaktır. Kendisinde bir aşagılık duygusu yaratacak olan bu durumdan ancak bir nastahaneye asistan olarak girip îhtisasına başlamak veya istifa ederek vazifesinden ayrılmak suretiyle kurtulabilir. Kazancı ve kaybı ne olmuştur? Biriktirilmiş birkaç bin liranın yanında, kaybolan senelerini ve ilmini nasıl telâfi edebilecektir?

İmkânsızlıklar ortasında

Tıbbiyeden yeni mezun olmuş bir gencin seçebileceği ikinci yol, asistanlık imtihanına girerek bir hastahanede ihtisas yapmağa başlamaktır. Bilindiği gibi, asistanlık da fahri ve asli olmak üzere iki türlüdür. Fahri asistanlara maaş verilmez, bunlar sadece hastahanede yemek yiyebilmek hakkına sahiptirler. Asli aaistanın fahri asistandan farkı ise, 35 lira asli maaş almasıdır. Para bu genç için önemli değildir. O öğrenmek, hastalarına ve memleketine faydalı olmak ister. Bunun için de iyi bir hastahanede çalışmak arzusundadır, fakat Üniveriste ve birkaç, Sağlık Bakanlığı hastahanesinin dışındaki hastahaneler ilmî bakımdan kifayetsizdir. Bu müesseselerde çalışan ve öğretimle de görevli bulunan servis şefi mütehassıs doktor gerek idari işler ve gerekse hasta muayene ve tedavi işleriyle o kadar yüklüdür ki, asistanları ile meşgul olamaz. Diğer taraftan, bu hastahanelerdeki lâboratuvarda, eleman ve malzeme yokluğundan, en basit kan ve röntgen muayeneleri dahi yapılamaz. Asistan doktor, tatminsizliğin verdiği huzursuzluk içindedir. Çünkü dar bir çerçeve içinde yetişmekte, görgüsüne ve bilgisine fazla bir şeyler ekleyememektedir.

Üçüncü bir yol olarak da, genç doktor muayenehane açmayı düşünebilir. Bu durumda da kendini ilmen ve maddeten tatmin edemez. Kazandığı para altı senelik tahsilinin karşılığı değildir. Ayrıca, kendisine muayeneye gelen fakir köylünün ilâç alacak parası olmadığını öğrendiği zaman, ona üstelik para verdiği veya ilâçlarını başka yerden temin ettiği vâkidir.

Hastaların başında doktorlar

Ah şu sosyalizasyon..

Yusuf Azizoğlu
İşi başından aşkın

Genç doktorun karşılaşacağı dördüncü yol ise» memleket haricine çıkmak ve orada ihtisasını yapmaktır. Ayda asgari 300 dolar -2700 TL.- veren ve doktorun her türlü imkânlarını temin eden bir amerikan hastahanesinde çalışmak ona çok cazip gelecektir. Buna ilâveten, çalıştığı hastahanedeki ilmî kapasitenin yüksek bulunması genç doktoru bu yere bağlayacaktır. Fakat o, dalma bir türk olduğunu hatırlayacak, memleketine döndüğü zaman bir yenilik ve görüş getirmek isteyecektir. Modern tıbbın en yeni inceliklerini öğrenecek ve onu memleketinde tatbik için imkân arayacaktır. Döndüğünde bu imkânları bulacak olursa, karnımıza genç bir otorite olarak çıkacaktır. Bunun en iyi misalleri, bilhassa Üniversite hastahanelerine dönen ve kendi branşlarında kıymetli birer eleman olarak çalışan genç doktorlarda görülmektedir, Öbür taraftan, Türkiyeye döndüğünde, istediği çalışma zeminini bulamayan ve bu sebepten hayal kırıklığı içinde bir müddet bocaladıktan sonra tekrar Türkiye dışına çıkan doktorlara da sık sık rastlanmaktadır.

Derdin devası

Buraya kadarki izahattan anlaşılacağı üzere, Türkiyede genç doktoru tatmin edemeyen, ilmî ve maddî kifayetsizliktir. Harice çıkan doktorların gidişlerini önlemek ve hariçte yerleşmiş bulunanların geri dönmelerini sağlamak, ancak yukarıdaki problemlerin halliyle mümkün olacaktır. Yoksa, bu husus zorla ve kanun yolu ile halledilemez. Burada en büyük vazife, Sağlık Bakanlığına düşmektedir. Bütün bu işlerin bir plan içinde yapılması gerekmektedir. Ele ilk alınacak mesele, sağlık tesislerindeki ilmi çalışma kapasitesini arttırmaktır. Açılacak sağlık merkezlerinde modern tıbbi cihazlar bulunmak ve bilhassa buraları iyi bir kütüphane ile teçhiz edilmelidir. Lisan bilmeyen doktorlar için dünyadaki tıp ilerlemelerini özetleyen mecmualar gönderilmeli ve ayrıca burada çalışan doktorlar senede en az iki defa meslekî kurslara tâbi tutulmalıdır. Bu kurslarda, tıp bilimlerinde son zamanlarda husule gelen değişiklikler ve yenilikler anlatılmalıdır.

Sağlık merkezlerinin yanında, her türlü konforu haiz lojmanlar bulunmalı ve doktora, 3000 liradan az olmamak üzere, bir ücret verilmelidir. Bu ücret, doktorun kıdem ve göstereceği kabiliyet derecesine göre arttırılabilmelidir. Bilhassa doktorların neşriyatta bulunmaları temin edilmeli, bu husus terfilerde bir ölçü o* larak kullanılmalıdır. Hükümet ve belediye tabipliklerindeki idari işler doktorların üzerinden alınmalıdır. Doktor, doktor olarak istihdam edilmeli ve başka işlerde kullanılmamalıdır. Hükümet, mahrumiyet bölgesinde muayyen bir müddet -meselâ, 2 sene- çalışan bir doktora otomatikman ihtisas yapma hakkı tanımalıdır. Ayrıca, Sağlık Bakanlığı bünyesindeki hastahanelerde çalışma sistemini gözden geçirmeli, hastahanelerine ilmî bir hüviyet vermeli ve asistan maaşlarını arttırmalıdır.

Eğer bu şartlar tahakkuk edecek olursa, genç doktorlar seve seve mahrumiyet bölgesine giderek çalışır ve zamanı da gelince ihtisaslarını yaparlar. Fakat yukardaki şartların tahakkuk edebilmesi için evvelâ paraya ve sonra da zamana ihtiyaç vardır. Bütçemize bu paranın konula* mıyacağını bilemiyoruz. Bugünkü şartlar değişmiyecek olursa, mahrumiyet bölgelerine doktor bulmak sıkıntısı ve yabancı memleketlere doktor göçleri devam edecek ve bu konuda da daha birçok yazılar yazılacak ye münakaşalar yapılacaktır.

DÜNYADA OLUP BİTENLER

Kongo

Silâh sesleri

"Bir müddetten beri Birleşmiş Milletlere mensup askeri birliklerin kontrolü altındaki Kongoda silâhlı mücadeleye son verilmiş, uzun vadeli bir barışın ilk adımını teşkil etmek üzere taraflar arasında bir anlaşmaya da varılmıştı. Bu anlaşma, Katanga ile Kongo arasındaki münasebetleri, birliğin kurulmasını teşvik edici istikamette düzenlemek arzusuyla hazırlanmıştı. Bu maksatla Katanganın, gelirlerinin bir kısmını Kongodaki merkezî hükümetle paylaşması hakkında bir hüküm de konulmuştu. Fakat .Çombe, anlaşmanın yapıldığı günden bu yana, gelirlerin paylaşılması konusunda hiç bir ciddî adım atmadı. Belçika ile Fransanın tasvip edici sükûtları, Çombenin bu maddeyi ihmal etmesine yardımcı ol* da. Böylece, Katanga ile merkezî Kongo hükümetinin birleşmesi ümidi epeyce uzak bir ihtimal halini aldı. Netice olarak, Kongo meselesi, yeniden ele alınıp halledilmesi gereken bir mesele haline geldi.

İşte bu sırada, geçen haftanın sonuna doğru, bu ihtilaflı konunun yeni bir çözüme bağlanmasına çok elverişli bir fırsat ortaya çıktı. Katanga jandarmaları, Birleşmiş Milletler kuvvetlerine karşı ateş açtılar. Tabii, Birleşmiş Milletler Kuvveti de buna mukabele etmekte gecikmedi. Böylece iki taraf arasındaki çarpışmalar yeniden başlamış oldu. Bu çarpışmalar sonucunda Katanganin statüsünde önemli değişmeler olacağı, bu arada Kongo ile birleşme konusunda ciddî adımlar atılacağı tahmin edilebilir.

İki günlük bir mücadele sonunda Birleşmiş Milletler inzibat kuvveti, Katanganın başlıca kilit mevkilerini ele geçirdi. Milli Banka, Çombenin sarayı» kuvvet kumandanlıkları süratle teslim oldular. Başkan Çombe, Güney Rodezyanın başkenti Salisbury'ye kaçtı. Birleşmiş Milletlere ait isveç jet uçakları, Katanga hava kuvvetlerini hemen hemen tamamen imha etti.

Kongodaki B. M. kuvvetlerinin Ganalı kumandanı Robert K. A, Gardiner, B. M. in geçen defaki hatasını şimdi tekrar etmiyeceğini bildirdi. Ona göre bu hata, bir ateş-kes anlaşması yaparak Çombenin kuvvetlerini toplamasına imkân verilmesinden ibaretti. Gardiner:

"— U Thant plânının -bu plân Kongonun birleştirilmesi için hazırlanılmıştır. Katanganın zengin maden gelirlerini Kongo ile paylaşmasını ve silâhlı kuvvetlerini Kongoya devretmesini derpiş etmektedir- tatbikatı sağlanıncaya kadar, mücadele etmeye kalkıştıkları her yerde onları önleyeceğiz" dedi.

Bu arada Kongo merkezi hükümet Savunma Bakanı bir bildiri yayımlayarak, Katanga Ordusu mensubu subay, assubay ve erleri Millî Kongo Ordusu saflarına davet etti. Aynı şekilde B. M, tarafından yapılan bir radyo yayınında Katanganın 18 bin kişilik Polis kuvvetinden Çombeyi terketmeleri ve Kongonun parçalanmasını sağlamak isteyen "yabancı menfaatçiler"e karşı savaşmaları istendi. Radyo, yabancı menfaatçilerin kimler olduğunu söylemedi, fakat Katanganın fevkalâde zengin maden yataklarından onların istifade etmeye çalıştıklarını ifade etti. Radyo B. M. kuvveti hakkında da şunları belirtti:

"-— B. M. kuvvetleri, her ne şekilde olursa olsun, size bir zarar vermek niyetinde değildir. Aksine, güçlükleri halletmekte memleketinize yardım etmek üzere buraya gelmişlerdir. Sizin de amacınız bütün Kongoyu kurtarmak olduğuna göre. onlara katılımı."

Çombenin sonu

B. M. kuvvetlerinin Katangada duruma hâkim olmaları üzerine ilgili, büyük devletler hemen harekete geçtiler, İngiltere B. M. deki başdelegesine U Thant ile temasa geçmeli ve ateş kesilmesini sağlaması konu* sunda talimat verdi, İngiltereden sonra Paul Henri Spaak'ın Belçikası da teşebbüse seçti, Bu konuda bir basın toplantısı yapan B. M. deki daimi Belçika heyeti sözcüsü, olayı Genel Sekreter nezdinde protesto etmek üzere talimat aldığını açıkladı. Sözcü Belçikanın bu meseledeki görüşünde bir değişildik olmadığını, Katanganın Kongo camiası içinde yer almasının, ancak barışçı yollarla sağlanması gerektiğine inanmakta devam ettiğini ifade etti. Tabii bu, işi çıkmaza sürmekten başka bir şey değildi. Nitekim U Thant, Kongodaki B. M. kuvvetleri kumandanı Robert Gardiner'e gönderdiği tebrik mesajında, askeri kuvvete başvurmak zorunda kaldıkları için üzüntülerini belirtti ve "Bu tedafüi harekete girişip girişmemek bizim elimizde değildi, buna mecbur kaldık. Elizabeth-

Paul H. Spaak bir toplantıda
Açıkgözün biri

BİR ADAM TANITIYORUZ

Moise Çombe

Afrika, çağımızda, dünyanın en büyük (süratle değişen parçası haline gelmiştir. Asırlarca en iptidal şartlar altında yaşayan afrikalılar için artık yeni bir devre başlamak üzeredir. Bu devrede afrikalılar kendi meselelerini kendileri çözeceklerdir. Şimdiye kadarki geriliğin sebebi ve sömürücüsü durumundaki "beyaz adamlar'' yavaş yavaş Afrikadaki iktidarlarını kaybetmektedirler. Bu gelişmenin tabii bir sonucu olarak da yeni bir takım siyahi liderler ortaya çıkmaktadır. Fakat "beyaz adamlar''ın yerini "siyah adamlar"ın alması meselelerin hallini sağlamaya yetmemektedir. Müstemlekecî devletler eski oyunlarına değişen şartlar altında yeniden devam etmek niyetindedirler. Gariptir ki bu tutumun en hararetli destekleyicileri yine de yerli liderler arasından çıkmaktadır.

Çombe, Kongo meselesine kongolular yararına bir çözüm şeklinin bulunması konusunda en büyük engeli teşkil eden adam durumundadır. Zengin maden yataklarına sahip bulunan Katanganın Kongo ile birleşmesi fikrine şiddetle muhalefet etmektedir. Bu bakımdan Belçika ile Fransanın da el altından yardımına sahiptir.

Çombe işbilir zengin bir tüccarın en büyük oğludur. Babasının önceleri, 10 ayrı kasabada şubeleri olan bir mağazası vardı. Fakat bir müddet sonra otelleri, çiftlikleri, düzineyle kamyonları olan bir iş adamı haline geldi. Kongonun ilk frank milyoneri oydu. Çombe ilk ve orta tahsilini bir metodist misyoner okulunda yaptı. Baha sonra Komeneye giderek ordaki öğretmen okulundan da bir diploma aldı. Canlı, neşeli bir insan olan Moise, ticaretten ziyade iyi vakit geçirmekten hoşlanıyordu. Nitekim bir müddet sonra Elizabethville'deki büyük şirketin başına geçti, fakat başarıya ulaşamadı. Bu durumda politikadan başka yapacak şey kalmıyordu. İş hayatında muvaffak olamıyarak politikaya geçenler kafilesine o da katıldı. Üstelik, bir politikacı için kolayca elde edilemiyecek bir avantajı da vardı. Lunde kabilesinin reisi Baho Ditende'nin kızıyla evliydi. 1947'deki Elizabethville Şehir Meclisi seçimini, daha sonra da Katanga Eyalet Meclisi seçimini kazanmasında kayınpederinin büyük yardımı oldu. Kongoya bağımsızlık verilmesinin söz konusu olduğu 1959 yularında Katanganın gerçek anlamda ilk siyasi partisi "Confederation des Associations du Katanga" (Conabat) nın kurucuları arasında yer aldı. Zaten bu partinin başlıca destekleyicileri Çombeye bağlı L.unde kabilesinden ibaretti.

1960'da Brükselde afrikalı liderler arasında yapılan, Kongonun geleceği konusundaki yuvarlak masa toplantısında Kongonun birleşmesi fikrinin şiddetle karşısında yer aldı. Bu toplantıda avrupalılarla aynı safta gösterdiği faaliyet kimsenin gözünden kaçmadı. Hattâ bir amerikalı gazeteci kendisini "Sam Amca"ya benzeterek ona "Çombe Amca" adını taktı. Gene bu tutumuyla ilgili olarak Lumumba da toplantıda şunları söyledi: "Bütün beyaz yardımcıların konferans salonundan hemen çıkarılmasını talep ediyorum. Arkasındaki avrupalıdan kendisine bir kâğıt gönderilmediği müddetçe Çombe ağzını açmaya cesaret edemez."

Çombe, uzun müddetten beri sürdürdüğü oyunun, muhtemelen, artık sonuna yaklaşmıştır. Birleşmiş Milletler tarafından geçen hafta içinde yapılan müdahaleler en azından müstakil bir devlet durumundaki Katanganın Cumhurbaşkanı olarak Çombenin siyasi hayatına son verecektir. Fakat bu, aynı zamanda, bağımsız ve birleşmiş bir Kongonun da başlangıcı olacaktır.

ville'deki B. M. birlikleri ateşe karşı sabır ve tahammül gösterdiler. Bütün diğer tedbirlerin bir işe yaramadığı anlaşıldıktan sonra askeri harekete karar verdik" dedi. Belçikaya mukabil Birleşik Amerika, B. M. in Katangada giriştiği harekâtı tam manasıyla desteklediğini açıkladı. Bu konuda bir basın toplantısı yapan Dışişleri Bakanlığı sözcüsü, "A. B. D. Birleşmiş Milletlerin Kongoda çok faydalı bir teşebbüse geçtiği kanısındadır" dedi. Sözcü daha sonra A. B. D. tarafından, yakında, Kongoda görevli inzibat kuvvetleri için gerekli malzemenin hava yoluyla gönderileceğini de açıkladı. Bu malzeme arasında kamyonların ve taşıt uçaklarının da bulunduğu sonradan anlaşıldı.

Bu arada B. M. Genel Sekreteri U Thant, Çombeye, Katanganın Kongo ile birleşmesini sağlayacak tedbirler alması için 15 günlük bir mühlet verdi ve bu mühlet sonunda gerekli adım atılmadığı takdirde Birleşmiş Milletlerce daha başka tedbirler alınacağını ihtar etti. U Thant, Çombenin, Birleşmiş Milletler faaliyetlerine müdahale etmediği takdirde, Elizabethville'e dönmesine itirazı olmadığını da belirtti.

Askeri plânda başarıya ulaşan bu müdahalenin siyasi plânda da başarıya ulaşması sağlanabilirse, uzun müddetten beri dünyayı meşgul eden Kongo meselesini bir "mesut son" ile bağlamak mümkün olacaktır.

U Thant
Dertli baş

TÜLİ'den Haberler

İstanbulun iki bekârı daha, 1962'nin son gecesi nişanlanarak dünyaevine girmeye karar verdiler.

Bir zamanlar bir sosyete hanımı ile Madritte bir modaevi açmaya karar veren Engin İnsel, bir bakışta âşık olduğu Gül (Günşiray) ile evleniyor. İkinci bekâr ise, Vedat Türkkan. O da yirmibir yaşındaki cici ressamlarımızdan Engin ile dünya evine girmek üzere..

Meşhur amatör kadın jokeylerimizden Melâhat Akael attan düşüp yaralandıktan sonra eşi dostu kendisini tanımakta güçlük çekiyorlar. İyileşir iyileşmez soluğu gene manejlerde alan amatör jokey, yüzünün şekil değiştirmesine değil, dostlarının kendisini tanıyamamasına çok üzülüyor.

"— Horoz kesmeden, bir daha araba kullanmanı" olmuş.

Sonra da, beş-on metre öteye fır*-lamış olan, yarı baygın eşine:

"— Senin için de bir kurban kesmeden, dünyada bu otomobile bindir" mem" demiş.

Bunu bizzat Kerime Altan anlatıyor,

yılbaşı, meşhur mücevherci Franguli ile, oğlunun hatırı için Parise yollayıp, sonra kalb krizleri geçirmesi dolayısiyle, bu sefer evlenmek üzere Fnansadan çağırdığı Lilie'ye saadet getirdi. Bir zamanlar mankenlik yapan Lilie'nin nişan yüzüğünü herkes merakla bekliyor. Rivayete göre Franguli, müstakbel eşine en nadide taştan, en orijinal bir nişan yüzüğü hazırlatmaktaymış...

Genç ve güzel balerinlerimizden Gülçin (Bayburt) İncekaya evlendiği ve iki çocuk annesi olduğu için baleyi bırakmıştı. Ama, Nişantaşı ilkokulundan 50 çocuklu bir sınıfa bale dersleri vermesi için teklif alınca dayanamadı. Genç talerinin bu teşebbüsüne en çok annesi sevindi. Çünkü Melike Bayburt, kızının iyi bir balerin olmasında önemli rol oynamıştır.

Yılbaşında Ankarada eğlenenler
Bilanço pek yüklü ,

"Rejisör Aydın Günle evli olan Soprano Azra Günün sahneden niçin uzaklaştığını çok merak eden var. Halbuki genç ve güzel soprano, ne bazı dedikoducuların zannettiği gibi "boşanma" arefesindedir, ne de çocuğu kendisinin mesleğine engel olmaktadır. Sopranonun gaybubetinin tek sebebi, geçirdiği büyük bir ameliyattır.

Tahsin Artunkal, hergün pek' çok hastayı tedavi ve ameliyat etmesine rağmen, oğlunun ameliyatına çok üzülmektedir.

Kim demiş, Çetin Altan itikatsızdır diye?

Gebzedeki kazada ilk sözü:

Makam arabasıyla İstanbula, balayını geçirmeğe gelen Fuat Sürmenle Ayten Sirmen, Park Otelde lüks bir dairede kaldılar. Evliler, günlerini, Boğazda dolaşmak, Hiltonda çay içmek ve yakın dostlarını ziyaret etmekle geçirdiler. Bu arada, müteveffa bir banka müdürünün dul eşinin pek üzgün olduğu gözlerden kaçmıyor. Hanımcağızın tek teselli-

yi içkide bulduğu ve bu yüzden dillere destan güzelliğini kaybettiği ve dostları tarafından Park Otele gitmeği zorlukla önlendiği İstanbulda günün konusu...

•

Uzun zamandır mimar eşi ile İsveçte yaşıyan ve Stokholm televizyonunda sık sık şarkı söyleyen Sevinç Tevs ve kocası, kısa bir tatil için, yeni aldıkları kırmızı otomobilleriyle İstanıbula geldiler.

•

Günde 100 dolara üç şarkı söylemek üzere Telavivin en lüks o*teli ile anlaşma yapan Rüçhan Camay, yılbaşını sabık eşi ve çocukları ile geçirip hemen dönmek üzere, Türkiyeye geldi. Genç ve güzel şantöz, piyanisti ile birlikte 'bir sene kadar Avrupanın bellibaşlı şehirlerinde çalışacak.

•

' A lâaddin Tiridoğlunun sevimli kızı Tomris Tiridoğlu yeni yıla sarışın girdi. Tomris hanımı uzun müddettir esmer görenler ilk bakışta çok şaşırdılar, ama sonradan yeni rengine alışınca pek beğendiler. Tomris Tiridoğlu, yeni rengiyle şimdi hem iftihar ediyor, hem de dostlarının iltifatlarına garkoluyor.

•

Senato Başkan Vekili Turhan Kapanlının küçük kızı geçirdiği önemli bir ameliyattan kurtuldu. Kapanlıbuna çok seviniyor. Usun müddettir gülmiyen Kapanlının simdi yüzünden tebessüm eksik olmuyor. Bu yüzden Kapanlı belki de hayatının en sevinçli yılbaşını bu sene geçirdi. Oğlu, kim ve eşiyle Bursaya giderek doyasıya eğlendi. Kapanlıyı artık eski A. P. li arkadaşlarının çekiştir meal bile üzmüyor...

•

Yılbaşı hakkında en güzel yazılar, muhalif gazetelerde çıktı. İlk gün, zenginlerin eğlenip fakirlerin sefalet içinde kıvrandıklarım belirtmek için bol bol resimler koydular, haberler verdiler, neşeden, müzikten, danstan bahsettiler. İkinci gün, hiç kimsede keyif bulunmadığını, işlerin iyi gitmediğini söylemek maksadıyla "Bu yıl, yılbaşı sönük geçti", "Senebaşı parlak olmadı", "Yeni yıl tat" sız girdi" diye başlıklar koydular.

Aslına bakılırsa, bu yılbaşı da, her yılbaşında olduğu gibi herkes kendi durumuna göre bir çeşit eğlendi. Para babaları gene para yediler, bol bol banko çektiler, viskilerini, şampanyalarını yudumladılar. Merdivenin aşağısına doğru da, eğlenceler devam etti. Ama bu senenin asıl hususiyeti yılın son günü İstanbulda Beyoğlu, Ankarada Atatürk Bulvarı gibi caddelerin hali oldu. Hiç bir zaman yollar o kadar dolmamıştı ve hiç bir yılbaşında alış veriş bu derece bol yapılmamıştı. Bilhassa kadınların o gün sokakları sabahın erken saatinden akşamın çok geç vaktine kadar doldurması, hadiselere bakıp hüküm çıkaranlar için bir çeşit miyar yerine geçti.

Yeni yılın memnunluk uyandıran tarafı da, bu oldu.

Hayat Defterinden

YAPRAKLAR

Doğdu Tülây ve Mennan Çetinkayanın bir kulan oldu. Bebeğe Ümit adı verildi.

Doğdu. İzmirli genç çift Tuna ve Vecdi Gökyaylanın bir oğulları oldu. Bebeğe Mehmet Rahmi adı verildi.

Nişanlandılar. Reyhan Demirkök ile yüksek makine mühendisi İlker Yalçın nişanlandılar.

Nişanlandılar. Adana Milletvekili Kasım Gülekin yeğeni Bige Gülek ile Sinan Kuraner nişanlandılar.

Nişanlandılar. Milliyet gazetesi foto muhabirlerinden İlhan Baştan ile Muallâ Özcan nişanlandılar.

Nişanlandılar. İsveç Büyükelçiliğinin genç ve güzel sekreterlerinden Ulla Helsing ile Ankaranın yakışıklı bekarı Utku Evren nişanlandılar. Ulla nişandan bir kaç gün sonra Ankaradaki işinden ayrılarak yaşlı gözlerle memleketine döndü. Genç çift pek yakında Almanyada buluşacaklardır. Ulla Helsing 26, Utku Evren ise 27 yaşındadır. Gençler ilk defa dünyaevine gireceklerdir.

Evlendiler. Film ve ses yıldızı Mine Coşkun ile mühendis, ithalatçı ve ihracatçı Güngör Bölükbaşı evlendiler. Nikahın en orijinal tarafı, New-York'ta yapılmasıdır. Mine Coşkun bir süreden beri Amerikada çalışmaktaydı.

Öldü. Eski matbaacılardan Süleyman Haşim Tokolan öldü. Cenazesi Şişli Camiinden kaldırılarak Silivrikapıdaki aile kabristanına defnedil* di.

Öldü. İstanbulun tanınmış anelelerinden avukat merhum Mustafa Baht Camcıoğlunun eşi Ayşe Saffet Camcıoğlu öldü.

Öldü. Kızılay İstanbul Temsil Kurulu ve İstiklal Şubesi Başkanı Hayri Akyüzün eşi Meliha Akyüz öldü.

Öldü. Tanınmış iş adamlarından müteahhit Celâl Acar bir kalb krizi sonucu öldü. Cenazesi Valide Camiinden kaldırılarak Feriköy aile kabristanına defnedildi.

1 Kitap Okudum

Adı: Hükümet Meydanı.

Yazan: İlhan Tarus.

Türü: Roman.

Baskı: Ak Kitabevi, Bahar Matbaası, İstanbul 1962, 224 sayfa 500 kuruş.

Konu: "Hükümet Meydanı", Kurtuluş Savaşının başlangıç yıllarında, İstanbulda oturan Sultanın teşviki ve kör taassubun kışkırtması ile Orta Anadoluda ardardına mantar gibi türeyip, bir ara Ankara Hükümetine gerçekten korkulu anlar yaşatan iç isyanları anlatmaktadır.

' Kurtuluş Savaşı tarihini çok iyi işlediği anlaşılan yazar, pek çoğu eş karakter gösteren bu başkaldırmalardan aldığı ilhamla, Orta Anadoluda mevhum bir kasabada, mevhum bir isyan hareketini anlatır. Ama Kurtuluş Savaşı talihini iyi incelemiş olanlar için İlhan Tarusun romanı gayet açık seçiktir. "Hükümet Meydanı"nda anlatılan Yozgat isyanıdır. Çapanoğullarının isyanı, "Hükümet Meydanı"nda Bozkır isyanı' dır, Düzce isyanıdır, Bolu İsyanıdır.

İlhan Tarus, Türk Edebiyatının en az ele aldığı Kurtuluş Savaşı tarihini ele almış ve gerçeklerden pek uzaklaşmadan bunu romanlaştırmış. Belki Tarus çok büyük romancı değil, ama orta halli romancılığını, işlediği konunun büyüklüğü alıp sürüklüyor.

Beğendiğim: İlhan Tarus gerçekçi bir yazar. Konularını ham hayaller üzerine kurmuyor. Hemen bütün romanlarında gerçekçiliğin izleri görülür. Kurtuluş Savaşı romanlarında ise, Anadoluyu yakından tanıdığı için, daha çok başarı sağlıyor. İlhan Tarus bu konuları duyarak işlediği için. okuyucusuna da kendi duyduğu heyecanı aşılayabiliyor. Güçlü yanı, beğenilecek yanı da budur...

Beğenmediğim: Tanıtma yazısının dışında, genişçe bir eleştirme yazısında, "Hükümet Meydanı" için de. pek çok roman hakkında söylenebilecek bazı itirazlar ileri sürülebilir. Ama kısa söylemek gerekirse. "Hükümet Meydanı" kolay beğenilmeyecek bir eser değil.

Sonuç: "Hükümet Meydanı" okunması gereken bir eserdir.

İlhami SOYSAL

AKiSÇiLER SiZiN iÇiN

GÖRDÜLER, DİNLEDİLER, SEÇTİLER

Kitaplar

Başkanın Ankara Dönüşü: İster gülerek okuyun, İster ağlıyarak... İlerici dergi ve gazetelerde yazılarını severek okuduğunuz Behzat Ay, ayağına dolaşan köy meselelerini, bu arada, demokrasi adı altında oynanan oyunları güzel bir dille anlattığı yazılarını "Başkanın Ankara Dönüşü" adlı şirin bir kitapta toplamış. Yeni dergisi yayınlarının ilki olan kitap, ' 1961 de Samsunda basılmış. Kapağını da Necati Sipahi ile Ümit Çelebi yapmışlar. "Başkanın Ankara Dönüşü" nü şu adresten isteyebilirsiniz: P. K. 99 — Samsun.

Paul Verlaine: "Lanetlenmiş Şairler" deh biri olan Paul Verlaine'in hayatı, dünya görüşü, sanatı, şiirleri, Arthur Rimbaud ile münasebeti... Şu anda Darende Kaymakamı bulunan Erdoğan Alkaran hayli emek ve titizlikle çevirip düzenlediği "Paul Verlaine", "lanetlenmiş" bir şairi tanımak isteyenler için tatmin edici bir eserdir. Kitap 1961'de Samsunda. Yüceer Matbaasında, iyi kâğıda, temiz bir sekilde basılmıştır. Kitapta ayrıca Verlaine'e ait resimler de bulunmaktadır.

Bir Çatı Altında: "Bizim İskele", "Gelin Dünya", "Yaşamak Herkesin Hakkı". "Çiftlikte Sabah" adlı klanların şairi Sabih Şendilin "Pir Catı Altında" adlı şiir kitabı "Evimizin temelinde aşk var aşk - alınterimiz karıştı harcına" diye başlıyor. "Bir Çatı Altında". Su Yayınlarının ilk kitabıdır ve 1961 de ikinci defa basılmıştır. Siirseverler şu adresten isteyebilirler: P. K. 1275 — İstanbul

Arı Dile Doğru: (1, 2, 3): Türk Dil Kurumu - Tanıtma Yayınlan - Radyo Konuşmaları Dizisinden 8 kitapçık. Hazırlıyan, M. Sunullah Arısoy. Üç kitapçıkta dokuz diyalog var. Dilcilere salık verilir.

Gözünü Sevdiğim: "Savrulmayı Bekleyen Harman" şairi Oğuz Tanselin ikinci şiir kitabı. Kapağını ve iç desenlerini Metin Eloğlu yapmış. Güzel şiirlerle dolu, düzeni, dizgisi, baskısı pırıl pırıl, 1962 de yayımlanmış bir kitap. Şiirseverlerin "Gözünü Sevdiğim"i beğeneceklerini umarız. (Dost Yayınları - Rüzgârlı so. Ove Han Da. 4 — Ankara)

Sergi

Turan Erol: Güzel Sanatlar Galerisi. Başkentin en civcivli sanat çevrelerinden biri haline geldi. Röprodüksiyon Sergisinden sonra Çağdaş Yunan Sanatçıları ve ardından Turan Erol. .

Bir süreden beri sergi hazırlıklarıyla meşgul olduğunu bildiğimiz Turan Erol, eski ve yeni eserlerinden düzenlediği sergisini 3 Ocak 1963 Perşembe günü, Güzel Sanatlar Galerisinde açtı. İlk günden büyük ilgi gören serginin sanatseverlerce beğenileceği umulmaktadır. (Atatürk Bulvarı 65/1 Yenişehir — Ankara)

Sinema

Çıplak mı, değil mi? — Italyanın son yıllarda moda olan sayfiye yerlerinden, şahane manzaralı İschia adasında geçen romantik maceralardan ibaret bir kurdelâ. Başrollerda Vittoria De Sica, Nadia Gray. îsabelle Corey oynuyorlar. Çok güzel çekilmiş fotoğrofları ile seyredilmeğe değer bir film. Renkli, ingilizce. (Ankara)

Jerry Lewis Karede — Hollywood'un ünlü komedyeni Jerry Lewis'in Koredeki maceraları. Lewis her zamanki ustalığıyla filmin sonuna kadar salonu kahkahadan kırıp geçiriyor. Renkli fotoğraflar son derece başarılı. İngilizce. (Ankara)

İdare

"Burası Ankara Radyosu!"

Ankara Radyosunun nöbetçi spikeri Şenel Çarkacı:

"— Burası Ankara Radyosu! Sayın dinleyiciler, gonga saat tam 24.00'de vurulacak... Şu anda 1962 bitti, 1963 başladı" dedi.

Sonra Radyo yöneticileri, dinleyicilerin yeni yıllarını kutladılar. Radyo dinleyicileri o gece Radyonun ilgi çekici programlarını dinledikten sonra, son tenkid sagnağının gerçek sebeplerini bir kere daha merak ettiler. Son onbeş gündür radyolar, Mecliste, Basında alabildiğine hırpalanırken, Radyocular günlük programlarla yılbaşı özel programlarını hasırlamanın telâşını, Çin Seddinden daha aşılmaz ve sağlam olan mevzuat çilelerini yaşıyorlardı. Program Müdürü Güntekin Orkut, bir ay önce yılbaşı programlarını plânlamak için masasının başına oturduğu zaman aslında yine bir mucize yaratmak zorunda olduklarını biliyordu. Ama alışmışlardı. Söz - Temsil Yayınlan Şefine sordu: Tahsisat tükenmek üzereydi. Azami tasarruf şarttı. Mahallinde ses tesbit etmek için İstanbula gönderebilecekleri prodüktör yoktu. Özel programların montajları için teknisyenlerin geceleri çalışmaları, bunun için mucip alınması, mucip alınması için teknik servisin tahsisatımın olması, gece kalabilecek -zira aynı teknisyenler gündüzleri oniki saat çalışıyorlardı teknisyenlerin bulunması lazımdı.

Kısacası, ince eleyip sık dokumak, düşünmek faydasızdı. İş, nasıl olsa, olacaktı. Program Müdürü önüne bir kâğıt çekti, yazdı: Saat 19.30, Yılbaşı özel programı I... Saat 21.00, Yılbaşı özel programı II. vs... Kâğıdı daktiloya verdi. Servis şefleri bir süre sonra toplanıp, programların teferruatını görüştüler. Daha doğrusu dertler, İmkânlar, ihtiyaçlar bir kere daha ortaya döküldü. Radyo Müdürü Yılmaz Hiçyılmazın odasına bilhassa son zamanlarda "ağlama odası" adı verilmişti. Yeniden "ağlandı". Sonra herkes kollan sıvadı, her zaman olduğu gibi kendi özel imkânlarını zorlamağa başladı. Dostlar arandı, diller döküldü. Makineler çatırdıyor, telefonlar ötüyordu. Devlet Radyosu, özel teşebbüsler sayesinde yılbaşını kutlayacaktı!...

Spiker Şenel Çarkacı

Çorbada tuz

Stüdyo I veya Karaköy Meydanı

Dinleyici huzurunda hazırlanan program, I numaralı stüdyoda yapılıyordu. Ama bu büyük stüdyoda aynı günde temsilleri banda almaktan çocuk saatindeki çocuklara diksiyon dersleri vermeğe kadar hemen her iş yapılırdı. Başka yer yoktu. Stüdyo I, tek hatlı, işlek bir demiryolu güzergâhına benziyordu. İkinci grup -meselâ Klâsik Türk Müziği korosu-, birinci gruptan daha çıkmadan stüdyodan çıkmazsa, bir köprübaşı kurma harekâtına girişen üçüncü grupa -Radyo Oda Orkestrası veya Yurttan Sesler korosu veya Çocuk Saati kursları veya bir dans orkestrası veya bir bando veya Silâhlı Kuvvetler saati kadrosu- mağlûp olup rica etmesi isten bile değildi. Bütün bu karışık, sıkışık trafik ne kadar plân* lansa, Stüdyo I, bir Karaköy meydanı olmaktan kurtarılamıyordu.

Devlet ileri gelenlerinin yeni yıl mesajlarını banda almak, Stüdyo I'in trafik işlerini planlamaktan daha da güç oldu. Öylesine güç ki, yılbaşı sabahı saat 9.00'da Ekrem Alicanla Hasan Dinçerin seslerini almak için bizzat Program Müdürü, elinde makine, Başbakanlığa gitmeğe, islerini de Allaha havale etmeğe mecbur kaldı. İşler aksi gitmeğe başlamıştı bir kere. Meraklı bir Özel Kalem Müdürü, tek makinenin tek mikrofonunu yere düşürdü. Sesler, alelacele tedarik edilen bir mikrofon* la alındı. O gün montaj yapanlar, iki ses arasındaki farkı anlamak için hayli ter döktüler. Hasan Dinçerin sesini tanıyan yoktu! Ekrem Alicanın sesini, emniyetle ayırmak için -ellerinde metin yoktu, ne hikmetse- 22 Şubat gecesi sabaha karşı Ekrem Alicanın sesini Hava Kuvvetleri binasında alanlar -bir teknisyenle bir şef- uzman olarak çağrıldılar. Mesajlar saat 19.00'da yayına girdiği sırada -montaj ancak 18.50'de bitmişti-, pek çok Radyocu bir hata yapıp yapmadıklarını anlamak için endişe ile telefon beklediler. Bir telefon çaldı. Bir dinleyici, yılbaşı akşamı Radyoda Bölükbaşının meşhur şarkısının çalınıp çalınmayacağını sordu.

Radyocular:

"— Hayır" dediler.

Radyocular yılbaşı akşamı sabaha karşı Radyodan ayrılırlarken yorgun ve mesuttular. Yeni yıla hatasız, üstelik zengin programlarla gir mişlerdi. Gece yarısı Altemur Kılıç her zamanki endişeli sesiyle telefon etti, sordu:

"— Bir şey var mı?"

Yoktu. Olmamıştı. Daha doğrusu, ender rastlanan birşey olmuş, dinleyiciler telefon edip, teşekkür etmişlerdi. Altemur Kılıç yine her zamanki nâzik sesiyle:

"— İyi yıllar, çocuklar" dedi.

1963, Radyocular için gerçekten endişeli, nâzik ve belki de iyi bir yıl olacaktır. Çünkü bağımsızlık kanunlarının 1963 yılı içinde çıkması gerekmektedir.

TİYATRO

Ankara

"Çalıkuşu" Ankarada

Üçüncü Tiyatroda Gerhart Hauptmann'in yerini Reşat Nuri almış ve Necati Cumalının, bu mevsim başındanberi İstanbukla büyük başarıyla oynanan ve yüzüncü temsiline yaklaşmakta olan, "Çalıkuşu" adaptasyonu Ankaralılara da sunulmuştur.

Otuzbeş kişiyi aşan bu kalabalık oyunda, aktörlerin çoğu ikişer role çıkmaktadır. Eserin unutulmaz kahramanı Feride'de, bir süredenberi Devlet Tiyatrosundan ayrılmış olan, Gökçen Hıdır tekrar yetiştiği sahnede, eski arkadaşları arasında görülmektedir. Tarik Levendoğlunun çizdiği dekorlar içinde Mahir Canovanın sahneye koyduğu bu çok tablolu oyunun mevsim kapanmadan afişten inmiyeceğini tahmin etmek kehanet sayılmamalıdır.

Ve "Huzur Çıkmazı"...

Küçük Tiyatroda Çetin Altanın yerini alan Haldun Taner, yeni yazdığı "Huzur Çıkmazı, No: 5" adlı oyununu Ankaralılara sunmaktadır.

Turgut Zaimin dekorları içinde Ergin Orbeyin sahneye koyduğu oyunda başrolü Yalın Tolga oynamakta ve güzel kompozisyonu beğenilmektedir. Bununla beraber, psikolojik ve oldukça meraklı vakanın, aceleye gelmiş hissini veren zayıf işlenişi, bazı rollerin silik bırakılmış, bazılarının da iyi oynanamamış olması, "Huzur Çıkmazı"nm Tanerin eski oyunları kadar talihli, sahnede de uzun ömürlü olamayacağı intibaını vermektedir.

İstanbul

Yeni oyunlar

İstanbul tiyatrolarında da mevsimin ikinci tur oyunları sahneye konulmıya başlanmıştır. Şehir Tiyatrosu, Tepebaşı sahnesinde, ünlü alman yazarı Gerhart Hauptmann'ın -100. doğum yıldönümünü anmak üzere, "Güneş Batarken"i yeniden sahneye koymuş ve özel bir program -dergi- yayınlamıştır.

Şehir Tiyatrosu, pek yakında, Cevat Fehmi Başkutun "Paydos" piyesini de yeniden oynamıya başlıyacaktır. Vasfi Rıza Zobunun sahneye koyduğu yeni "Paydos" temsillerine, onbeş yıl önce eserde vazife almış olan Vasfi Rıza Zobu, Behzat Butak, Mehmet Karaca» Gazanfer Özcan, Reşit Baran gibi ünlü sanatçıların, eski rolleriyle, katılmaları bu eserin tekrarına ayrı bir özellik vermektedir.

Piyes Gördüm

Lütfi AY

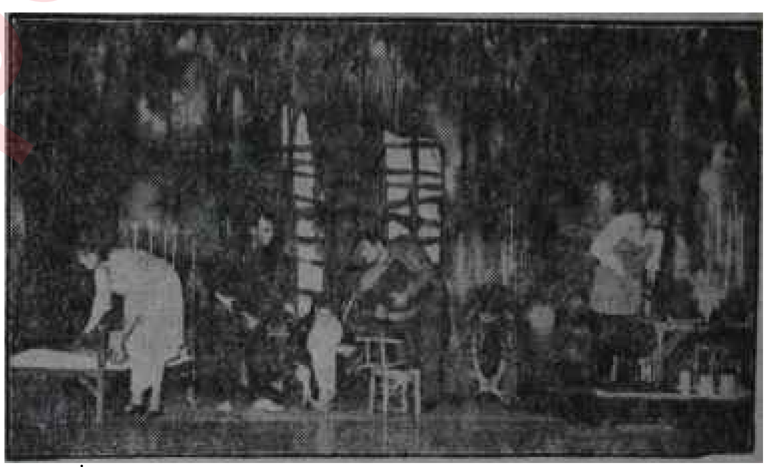
Oyun: "Biraz Gelir misini!..", (Oyun, 3 perde).
Yazan; Aziz Nesin.
Müzik: Mehmet Abut.
Tiyatro: Şehir Tiyatrosu (Kadıköy).
Sahneye Koyan: Tunç Yalman.
Dekor: Duygu Şağıroğlu.
Konut: Kişileri Ahmet, Fatma değil de Mateh, Zani, Effer gibi sembolik adlar taşıyan, "Supi" denilen bir müzik âletinin en iyisini, en "güzel ses vereni"ni yapabilmek için gecesini gündüzüne katan, bu sayede ölüme bile meydan okuyabilen Mateh Ustanın hikâyesi. Yazar, kahramanıma ailesi, çevresi ve değişmez alınyasasıyla olan münasebetlerini allegorik bir hava içinde işlemiş, ama fantastik bir görünüş altında iş ve meslek aşkının güzel ve gerçekçi bir örneğini vermiştir. Bu dünyada "kolay kazanmak"tan ve "rahat yaşamak"tan başka amacı olmıyanlarla, bir şeyler yapmak, geriye faydalı, güzel şeyler bırakmak için uğraşanları karşılaştırarak çalışanların ve yaratanların övgüsünü yapmıştır.

Oynıyanlar: Rauf Ulukut (Mateh Usta), Fethiye Sezer (Zani), Oral Yonci (Şafey), Ayşegül Devrim (Cino), Çetin Akçan (Misa), Atacan Arseven (Bornok), Bilge Zobu (Effer), Süleyman Çevik (Pinay), Melâhat Hasanoğlu (Aşi), (6 erkek, 8 kadın rolü).

Beğendiğim: Yazarın, ustası olduğu ve kolay tesirler elde edebileceği, aktüel toplum meselelerini bir yana bırakarak faydalı bir konuyu, ustalıkla, işlemiş, kahramanı Mateh ile kalıcı bir tiyatro kişisi yaratmış olması. Duygu Sağıroğlunun, oyuna havasını kazandıran, başarılı dekoru Tunç Yalmanın ölçülü ve tesirli rejisi. Başrolde Rauf Ulukutun gerçekleştirdiği nefis kompozisyon. Karısı Zani' de Fethiye Sezerin, çırağı Bor* nok'ta Atacan Arsevenin, komisyoncu Effer'de Bilge Zobunun, Cino'da Ayşegül Devrimin ahenkli oyunları.

Beğenemediğim:ReJinin, oyunun bütününe ve Azrailin kulisten "Biraz gelir misiniz' diye yükselen sesine vermekten kaçınamadığı, gereksiz, duygululuk!.

Sonuç: "Köşebaşı"ndan bu yana, hem şekil hem öz bakımından, dört başı mâmur bir "ilk piyes". Yurdumuzun ancak çalışmak, daha çok çalışmak, durmadan çalışmakla kalkınabileceği gerçeğinin nihayet anlaşılır gibi olduğu bir devrede, seyirci topluluklarında müspet tesirler uyandırabilecek güçte bir oyun. Henüz görmeyenlere mutlaka görmelerim tavsiye edeceğim kaliteli bir temsil.

İstanbul Şehir Tiyatrosunda "Biraz gelir misiniz.."

Davet büyük yerden

J A L E   C A N D A N
OKUYUCULARIYLA KONUŞUYOR

Hani, sayın eğitimcilerimiz, bar bar bağırarak, "Öğretmen yok, dersler boş geçiyor" diye yolunup duruyorlar ya... İşte bu »özlerinde ne derece samimi olduklarını başıma gelen bir olayla açıklıyorum: Geçen yıl fakültemin son sınıf imtihanlarını verirken eşim Diyarbakıra tayin olundu. İki dersi bu yılın Şubat sömestrisine bırakarak, kendisiyle beraber yola çıktım. Evimizin karşısında Kız Sanat Enstitüsü vardı. Bilhassa fen kolu derslerinin öğretmensizlikten bos geçtiğini, bazılarının da İlkokul öğretmenlerinin aldıkları ek derslerle kapatıldığını öğrendim. Sertifikasını almış bulunduğum fizik, kimya ve biyoloji dersleri vermek üzere Milli Eğitim Müdürlüğüne müracaat ettim. Dilekçem der* hal kabul edildi ve derslere başladım. Dilekçemde tahsil durumumu aynen bildirmiştim, üç ay derslere girdim. Kendimi tam mânasile çocuklara verdiğimi, onlara birgeyler öğrettim! sanıyorum. Zaten aldığım para ayda an fazla 140 lira tutuyordu. Bu, benim için bir ideal, bir memleket hizmeti idi.

Bu sırada yalnız ders vermekle kalmadım, çamaşırlarını çocuklara yıkatan, ütülerini çocuklara ütületen, dikişlerini çocuklara diktiren ve onların böylece çalışma zamanlarını alan bazı öğretmenleri de açıkça tenkidden çekinmedim.. 14 Aralık günü Müdire beni çağırttı ve Üniversite mezunu olmadığım için ders veremiyeceğimi söyledi ve okulla i* lişiğimi kesti. Şimdi soruyorum:

1 — Bu okulda ders verebilmek için Üniversite mezunu olmak şartsa, ilkokul öğretmenlerinin ne işi var?

i — Durum böyle ise, dilekçem niye kabul edildi ve niye derslere başlatıldım?

3 — Zaten derslerinin çoğu boş geçen öğrencilerimin durumu simdi ne olacaktır?

4 — Atatürk ilkelerine bağlı bir türk kadınıyım. İşimden, idealimden, memlekete hizmetten göz göre göre alıkoyuluyorum. Biz böyle nasıl kalkınırız?

Işıl Metin - Diyarbakır

Kız Teknik Öğretim Umum Müdürlüğünden aldığımız bilgiye göre, 6836 sayılı kanun açıktır: Kız Sanat Enstitülerinde ek ücretle ders verme hakkı yalnızca Yüksek Okul mezunları ile, ilkokul öğretmenlerine tanınmıştır. İlkokul öğretmenlerine bu bir nevi imtiyazın verilmiş olması bunların öğretmenlik formasyonuna sahip bulundukları düşüncesi ile ve büyük bir İhtiyacı karşılamak zorunluluğu karşısında olmuştur. Kanunda bir boşluk olduğu muhakkaktır. Çünkü, sizin durumunuzda kimselerin bu sahada memlekete çok faydalı olabilecekleri ve bir ihtiyacı karşılıyabilecekleri açıktır. Zaten konuştuğum ilgililer de aşağı yukarı aynı görüşe sahiptirler. Şikâyetinizin kendilerine ulaştığını, meselenin üzerinde durduklarını ve böyle bir durumla ilk defa karşılaştıklarını söylediler. Yani, benim anladığıma göre, mücadeleniz şahıslara karşı değil, bir kanun boşluğuna karşı olacaktır. Bunda başarı kazanırsanız, memleket de faydalanacak, sizin gibi yetişmiş kimseleri bundan sonra hizmete çağırabilecektir. Belki Diyarbakırda Millî Eğitim Müdürlüğü bu şekilde bir tefsir yapmış, fakat kanun bu tefsiri mümkün kılmamıştır. Cesaretinizi kaybetmeyin, sevgili okuyucum. En ileri toplumlarda da kanunların aksak, hazan mantıksız tarafları olduğu görülmüştür. Demokratik rejim işte bize bunlarla mücadele hakkını ve İmkânını verir. Bu bakımdan, demokrasi en iyi rejimdir. Yoksa, mücadele hiçbir zaman, hiçbir yerde bitmemiştir. Bugün, yeryüzünde mücadelesini bitirmiş, ideal bir toplum gösterebilir milsiniz? Mücadelenizi belirli hedefler üzerine yöneltebilirseniz, belirli konular üzerinde durursanız, bundan hem kişi, hem de toplum faydalanır. Yok. karamsar olur, bir kanan ve bir kaç kişi yüzünden bir toplumu suçlu görürseniz, işte o zaman hiçbir şeyi düzeltemez, bir kördöğüşüne başlar, hedefsiz bir mücadelenin içinde kaybolur gidersiniz. O zaman gerçekten de kalkmamayız. Siz, nasıl olsa, yakında Üniversiteyi bitirip, formaliteleri tamamlamış olacaksınız. Ama, bu mücadeleyi devam ettirin, eğer kanonda gerçekten eksiklikler varsa, ilgilileri ikazdan usanmayın.

Karımla sokağa çıkmaktan utanıyorum. Karım fazla şık, fazla süslü. Herkes bize bakıyor. Yaşadığımız muhit de bunu kaldırmıyor. Kendisine söyledim. Kavga ettik. Yeni evliyiz, fazla konuşmak istemiyorum. Siz durumu ona anlatır mısınız? Cevabınızı kendisine okuyacağım.

E. R. - İzmir

İşte bu olmaz!.. Dünyada en büyük hata, nasihat istemiyen bir kimseye natsihat vermektir. Bu satırları yalnız «tabı için yazıyorum. Şıklığın birinci şartı, çevreye göre giyinmektir. Süslülük de daima şıklık mânasına gelmez. Moda ve giyim konusunda bilgi veren yazılar bugün yabancı dergilerde olduğu gibi, bizim gazete ve dergilerimizde de çıkmaktadır. Eşinize her ay iyi bir kadın dergisi almayı adet edinin. Modellerde en acayip kıyafetlere de rastlanır. Halbuki, kadın dergileri daha çok kullanışlı ve sade modeller, tatbik edilebilinir modeller, koyarlar. Göz, bunları sık sık görürse, alışır. Fazla süslü bir giyim, fazla makyaj, özellikle yeni biçim şapkalar tehlikelidir, insanı çirkin, hazan gülünç yapabilir. Esinize, bunu. kırmadan, yavaşça söyleyin, giyindiği zaman değil, daha sonra söyleyin. Ama tenkid metodundan çok, takdir metodunu kullanın. Sade bir elbise, bir yeter - etek giyindiği, az boyandığı zaman ona deha çok beğendiğinizi belli edin. Fırsat düştükçe, ona sade giyim eşyası hediye edin. Ekseriya yeni evli, çok genç kadınlar, birdenbire çok fazla giyimli olmaya çalışırlar.Bu heves nasıl olsa geçer, üzülmeyin.

—• *Anneciğim, komik olmaya mı çalışıyorsun?*

«Yarın çok geç olacaktır»

27 Mayıs inkılâbından sonra toplumumuzda beliren en büyük tehlike bence, aydınların birbirlerinden kopması, ayrılması olmuştur. Demokrat Parti devrinde aydınlar, hürriyetleri gündengüne kısan, Anayasayı bile hiçe sayan keyfi ve partizan bir yönetime karşı birleşmiş, birbirlerine adeta kenetlenerek mânevi mukavemet cephesini kurmuş ve bu mânevi kuvvetle, büyük kitlelere, sonunda hâkim olmuşlardı.

Aydın, Atanın dediği gibi, yalnızca yüksek tahsil yapmış kimse değildir. Fazla okumamış kimseler içinde aydınlara rastlandığı gibi, çok okumuşlar arasında "cahiller" de daima görülmüştür. Aydın kişi, gerçek bir dünya görüşüne sahip olan, dünyanın ve kendi yaşadığı toplumun meselelerini, duyarak bilen, bu meseleleri sağlam inanç ve prensiplere bağlayan, fikirleri daima muhakeme süzgecinden geçiren, değişik rüzgârlara ve çıkarına kapılmayan, kendi çıkarını memleket çıkarında gören kimsedir. Aydın, bir memleketin en büyük, şaşmaz ve şaşırtılmaz, sağlam korvetidir. Ne yazık ki, bizim aydınlarımız bir ihtilal imtihanını iyi bir tekilde verememiş ve kendilerinden bekleneni yapamamışlardır. Bazı aydınlarımızın, kendilerini cazip çıkarlara kaptırmış oldukları ve gerçekleri kendi çıkarlarına göre şekillendirdikleri bugün artık gün gibi açıktı?. Bunlar, Atatürk ilkelerinden başlayarak her şeyi, kanunları, hak ve hukuk anlayışını, olayları kendilerine göre tefsir eder, çıkarcı politikalarını vatan, millet, atatürkçülük kelimeleri altında gizlemeğe çalışır, önce kendilerini, fakat daha çok halkı aldatmaya çalışırlar...

Aydınlarımız n. her güçlük karşısında, "Bu böyle yürümez" düsturu yerine, "Bunu yürüteceğiz" düsturunu benimsemeleri ve "demokrasi" esası üzerindi anlaşmaları zamanı gelmiştir ve geçmektedir. "Yarın çok geç olacaktır"

Jale Candan

Ağız tadıyla...

KÂĞITTA BARBUNYA

6 kişi için gerekli malzeme:

1,6 kg. Barbunya balığı — 150 gr. soğan
15O gr. mantar — 500 gr. domates veya salçası.
1 defne yaprağı — 25 gr. un
160 gr. şarap — 1 demet maydanoz
150 gr. "zeytinyağı — 1 dit sarımsak

Balıkların pulları kaznır, içleri temizlenip yıkanır. Soğan ince doğranıp, yağın içinde hafif kavrulur. Doğranıp temizlenmiş mantarlar buna eklenir, biraz daha kavrulmaya devam edilir; üzerine un serpilip, karıştırılır. Şarap, doğranmış domatesler, tuz ve biraz su, mantar ve soğanlara ilave edilir, 5 * 10 dakika hafif ateşte kaynatılır. Balıklar, kutu şeklinde hazırlanmış yağlı kâğıdın içine konulur, üzerine salça dökülür. Bir adet limon ince dilimlere kesilip, balıkların üzerine dizilir ve balıklar pişinceye kadar, yani aşağı yukarı 1 saat. sıcak fırında pişirilir. Sofraya verilmeden üzerine bol miktarda maydanoz kıyılır.

ÖRGÜLÜ PİLAV

Malzeme:

1 tavuk — 160 gr. soğan
850 gr. Sana — 250 gr. un
60 gr. fıstık veya badem — 1 kg. pirinc

"Tavuk haşlanır, bir tarafa bırakılır. Pirinç ölçülüp, sıcak tuzlu suya konulur. Un hamur tahtasına elenir, ortasına 100 gr. yağ, 2 yumurta kırılır, iyice yoğurulur, ikiye bölünür ve 2 mm. inceliğinde açılarak gayet ince bantlar hailnde kesilir, Yuvarlak bir güveç yağlanır, kesilmiş olan bantlar kafes şeklinde güvecin dibine dizilir. Bu kafesle in arasına fıstık veya badem konulur. Tavuk ufalanır, pilâv tavuk suyu ile pişirilir.İkisi birden güvece yerleştirilip, orta hararetteki fırında, hamur kızarıncaya kadar pişirilir. Servis tabağına, örgüler üste gelecek şekilde çevrilir vs sofraya verilir.

Semra CONKER

SPOR

Haberler

Futbolumuzun Başı, dertli başını ' rahat ettirmek için pek parlak bir çare bulmuştur: Bundan böyle futbolun çeşitli işleri, kurulacak çeşitli komiteler marifetiyle yürütülecek; Başkan da sadece gezilerde kafilelere Başkanlık edip bizi temsil edecektir. Ne var ki Başkan, yabancı dil bilmemektedir. Bu bakımdan temsil alanındaki başarısının da teknik alandakinden farksız olacağından haklı bir şüphe duyulmaktadır.

Yürüklükteki mevzuat, spor işlerinden kimlerin sorumlu olduğunu açıkça göstermiştir. Turşu kurma rahatlığı içinde mali, teknik, organizatör, basınla bağdaşma komiteleri kurmak ve sonunda işler alıştığımız naticelere dayanınca, "Ne yapayını, yetki falanca komitenindi" demek kimseyi kurtarmıyacaktır. Kimseyi güvendirmediği gibi... Bu olsa olsa, gelecek gezilerde turistlerimizin sayısını arttıracaktır.

Son haftanın Totosu pek az kimsenin yüzüne güldü. 13'ü kimse tutturamadı. 12'yi ise sadece 37 kişi bildi. Bunların da medyum oldukları söylenmektedir!

Takımlarımızdaki bu istikrarsızlık sürüp gittikçe Toto için "kumardır" diyenlere karşı söylenecek söz bulunamayacaktır. İster misiniz bu hafta da Kasımpaşa Beşiktaşı yensin ve vefasızlar elinde takatsiz kalmış Vefa, Fenerbahçeyi dize getirsin?..

•

Galatasaray, Milan'a karsı oynıyacağı kardöfinale hazırlanmaktadır. Bu hazırlanışın Futbol Federasyonumuza sadece örnek değil, den olacak bir ciddiyet ve' bilgi içinde ilerlediği kimsenin gözünden kaçmamaktadır. Antrenör yalnız çalışmaları düzenlemekle kalmıyor, çocuklarını adım adım hususi hayatlarında takip edip, onların mücadele gücünü muhafaza etmelerine itina gösteriyor!.. Moral için de herhalde pişpirikten başka çareler peşindedir!.. Menecere gelince, o da, rakiplerinin oyunlarını ve her yönden özelliklerini izlemekle meşguldür!..

Maç ne netice verecektir, bilinemez. Ancak, müsabakanın spora yaraşan muvazeneli bir mücadele olacağından da şüphe edilmemelidir.

KÖŞEDEN

Başarısız Yıl: 1962!

Vildan Aşir SAVAŞIR

Bu hafta gazetelerin spor sayfaları, geçirdiğimiz başarısız yılım acıklı kronolojisi ile donandı. Gerçekten, 1962 yılı sadece, devlet kesesinden seyahate alışmış spor idarecilerinin yüzüne gülmüştür. Neyi, nasıl idare ettikleri artık herkesin malûmu bulunan bu kişilerden başka hiç kimse, geçirdiğimiz yılı yüreğinde acı bir burukluk duymadan hatırlıyamayacaktır. Bu kişiler peşleri sıra ümitlerimizi, iyi dileklerimizi de sürükleyerek yollara çıkmışlar, gezmişler tozmuşlar ve her gittikleri yerden koca bir memleketin spordaki itibarını yitirip dönmüşlerdir.

Balkan Güreş Şampiyonası dediler, Atinada yüzümüzü yerlere düşürdüler. Bütün ağırlıklarda silme derecede görmeye alıştığımız güreşçiler serbestte tek bir birincilik alabildiler. "Ver elini Toledo!" dediler, ola ola dünya dördüncüsü olup, yurda boynu bükük döndüler. Güdük bir güreşçi kadrosu ile katıldığımız Belgrad Şampiyonası da hiç bir ümit getirmedi.

Futbolde Milli Takıma azıcık itibar sağlayabilmek için, emekleme çağında rakip arayacak hale geldik. İzmirde -evet şaşmayın, İzmirli seyirci önünde!- yunanlılara, Sofyada bulgarlara, Bükreşte iki defa rumenlere, Budapeştede macarlara, Bologna'da italyanlara yenile yenile hal olduk. Danimarka ile, çekler ve habeşlerle berabere kaldık. Kıbrıs, İsrail, Habeş takımlarına karşı aldığımız galibiyetlerle övündük!..

Atletizmde derseniz, halimiz hiç de patlak olmadı. Belgratta, Atinada ve Ankarada, iyi hazırlanmış rakiplerimizin ardı sıra pistlerde perişan gezinmişizdir. Ne Gül Çıraym, ne Dalkılıçın birincilikleri, ne de Şükrü Saban ile, emeklilik yaşındaki gayretli Önelin güzel dereceleri, -Şükrü Saban 10 binde 29.37.4; Cahit Önel 3 binde 8.42.7- üzüntülerimizi hafifletmeye yetmiştir.

Boksörler de, hangi ünvan ile, ne için yola çıktıkları hâlâ açıklanmamış bulunan dedikodulu Glaskow gezisinden zayıf rakipler karşısında sadece mağlûbiyetlerle döndüler.

Bir ilerlemenin söz konusu edildiği her şeyde olduğu gibi, sporda da bir geri kalma, bir de gerileme vardır. Herkesin dev adımlarıyla ilerlediği yerde siz âleme ayak uyduramaz, yetişemez, yanşamazsanız, geri kalırsınız. Biz sporda geri kalmamış, gerilemiş; eski günlerimizi hasretle anar hale düşmüşündür. Ne güreşimiz eski güreş, ne futbolumuz eski futbol, ne de atletizmde derecelerimiz eski derecelerdir. Hani, Avrupa Şampiyon Klüpler Turnuvasında rakipleri ile başabaş, bilgili Ur mücadele yapan Ur Galatasaray, derli-toplu, disiplinli bir manzara gösteren Basketbolcüler ve çocuk yaştaki okçu Y. Cavkaytar ile futbolca C. Bartu olmasaymış değil dünyada, Avrupada dahi adımız sadece yenilmeler vesilesiyle ve karikatür konusu olarak anılacakmış!..

Gazetelerimizin yayınladıkları kronolojilere bakıp da üzülmemek kabil değildir. Buna üzülmeli, fakat asla şaşmamalıyız. İnsanların, ektiklerinden başkasını biçtiklerinin şu kocamış dünyamızda örneği yoktur.

Sonu gelmez maraton ligler içinde perişan, ölçüsüz, düzensiz mücadeleden bezgin bir futboldan, para uğruna haftalar, aylar boyunca maçtan maça koşulmuş sürantrene futbolcudan ancak bu netice alınır. Tart ölçüsünde benimsenip bellenmiş bir sisteminiz olmıyacak, hocanız olmıyacak, disiplin olmıyacak, çalışma olmıyacak ve siz "özel tahsilir turistlerin kale arkası suflörlüğüne güvenip netice bekliyeceksiniz. Bu, güreş için de böyledir, Atletizm için de ve dış turizm kervanına yeni katılan Boks için de böyledir. Birincisinde çayırdan yetişme eski model başarısız Ur pehlivan öğretmenlik etmede, diğerinde ise yıllarıydı devam etmiş bir derbederlik, hocasızlık, malzemesizlik, takvimslzlik başçekmede. Buna karşılık, sorumlu kişilerin ağızlarında, hiç kimseyi inandırmayan düzmece mazeretler, incir çekirdeğini doldurmayan izahlar... Gönüllerinde ise, devlet kesesinden yapılacak seyahatlerin sönmek bilmiyen ateşi...

yılın 12 ayını kapsayan kronolojiyi imkân bulup buraya aktarabilseydik ve hadiseleri tek tek dile getirseydik, üzüntü daha da büyük olurda. Bizce mühim olanı, spora gönül bağlamışların duydukları haklı üzüntü değil, sorumluların hadiselerden ve yerinde tenkidlerden ders almalarıdır.

BİR MİLYAR

*

Mevduatı bir milyarı aşan banka:

Yapı ve Kredi Bankası

Bu başarıyı müşterilerinin ilgisine ve güvenine borçlu olan banka:

YAPI ve KREDİ BANKASI

Müşterilerinin ilgi ve güvenine karşı sorumluluğunu ve ödevlerini bilen banka:

YAPI ve KREDİ BANKASI

HER ZAMAN EN İYİ HİZMET PEŞİNDEDİR

101

YAPI ve KREDİ BANKASI

(Reklâmcılık - 5542) — 7

Yurdun ve Dünyanın Dört Bucağında

REKLAMLARINIZ İÇİN

En Geniş Reklâmcılık Örgütü

BASIN İLAN KURUMU

Genel Müdürlük

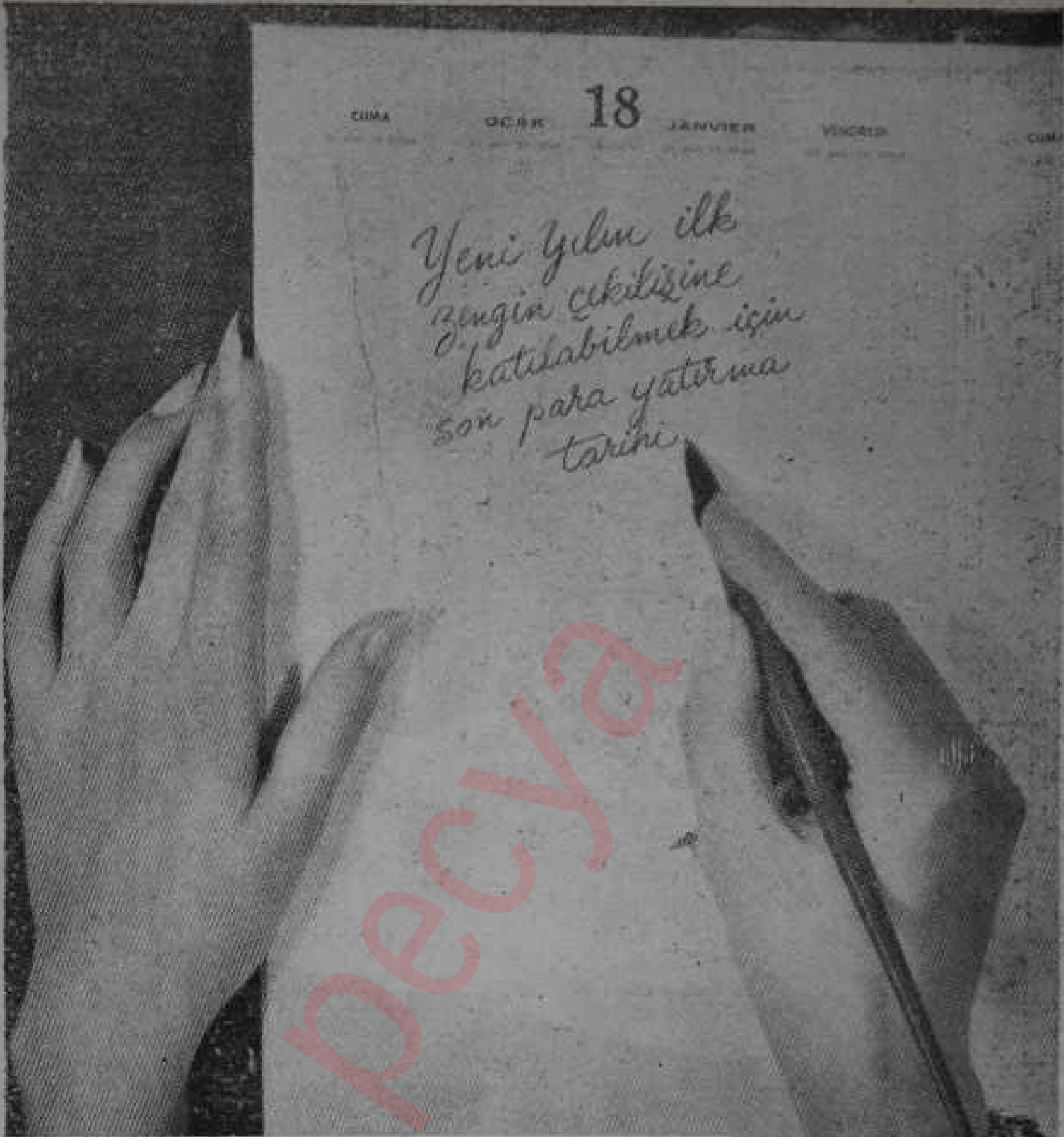
Cağaloğlu, Türk Ocağı Caddesi No. 1 - İstanbul

Telefon: 22 43 84 — 22 43 85

Telgraf Adresi: BASINKURUMU

Şubeler	Dış Muhabirler	
İstanbul	A. B. D.	İsveç
Ankara	Almanya (Federal)	İsviçre
İzmir	Almanya (Demokratik)	İtalya
Adana	Avustralya	Japonya
Bursa	Avusturya	Lübnan
Diyarbakır	Belçika	Macaristan
Erzurum	Bulgaristan	Norveç
Eskişehir	Çekoslovakya	Pakistan
Konya	Danimarka	Polonya
Zonguldak	Fransa	Portekiz
	Hollanda	Romanya
	İngiltere	Yugoslavya
	İspanya	Yunanistan
	İsrail	

(BASIN 22282 A - 14327) — 738

Hesap açtırmakta acele ediniz!

YENİ YILIN İLK ZENGİN ÇEKİLİŞİNE KATILABİLMEK İÇİN SON PARA YATIRMA TARİHİ 18 OCAK CUMA GÜNÜDÜR

Yılın ilk çekilişinde: 20 talihli 20 Apartman Dairesi ● 2 talihli yüzer bin lira ● 50 talihli beşer bin lira ● 100 talihli biner lira ● 10 500 hesap sahibi de çeşitli para ikramiyeleri kazanacaklardır.

TÜRKİYE İŞ BANKASI

en fazla ikramiye veren bankadır

(FAAL - 48) — 737

100
Yıllık
TECRÜBESİLE
HER TÜRLÜ BANKA MUAMELELERİNİZ İÇİN
T. C. ZİRAAT BANKASI
HER YERDE HER ZAMAN HİZMETİNİZDE
T.C. ZİRAAT BANKASI